Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 562
ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1885 (Ն. Տ.) 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1885
18 ՍԷՖԷՐ 1303

40 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

[illegible] غلطهده نورادونكيان خانده آرهولك
غزتهسی ادارهسنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	ղրշեկան արծաթ	200
» »	Վեցամսեայ	» »	100
» »	Եռամսեայ	» »	50
Գաւառաց » եւ տեղական Թղթատարով՝	տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ տեղական Թղթատարով՝	վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ,	տարեկան	Ֆրանք	56
» »	վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ծանրոց ծախքը Բաժանորդութեան վրայ է։ Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ Կ'ԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ԻՍԴԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ
[illegible], Գարաքէօյ, Տէյիրմէն-խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ՍԵՐՊԻԱՑԻՈՑ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՂԹՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Ի ՍԼԻՎՆԻՑԱ

(Թայմզի Նոյմ. 19ի Խմբագրականէն.)

«Սերպական յառաջխաղացութիւնը բացարձակ անյաջողութեան մը բախեցաւ ի Սլիվնիծա, ուր Պուլկարք նահանջեր էին՝ Տրակոմանի կիրճին սաստիկ պատերազմէն յետոյ։(*)

«Ալեքսանդր Իշխանն, որ պատերազմին սկիզբէն ի վեր նշանաւոր քաջութեամբ և կորովալից սրտապնդութեամբ մը կը գործէ, յարձակողական սկսեր է, զարկեր և գրաւեր է դիրքերն ուստից Սերպք կը սպառնային Սլիվնիծայի, և ետ մղեր է զայն Բանակ ում Միլան Թագաւորն անձամբ կը հրամայէ։

«Սերպք թէև Զաքարիական լռութիւն կը պահեն իրենց պարտութեանց վրայ, կը խոստովանին թէ Պուլկարք զօրեղ դիրք մը բռնած են ի Սլիվնիծա, և թէ հոն Սերպք սաստիկ ճակատամարտներ մղելու պէտք պիտի ունենան։

«Ալեքսանդր Իշխանին դիմադրութեան այս անակնկալ կորովն ու յաջողութիւնն առ այժմ պիտի կասեցնէ Միլան Թագաւորին Սօֆիա մտնելու և Պուլկարիոյ Մայրաքաղաքին մէջ խաղաղութեան պայմաններ դնելու խորհուրդը։ Չենք կրնար սակայն մոռնալ թէ, ամեն վտանգ հեռացած չէ Պուլկարաց համար.—Սօֆիայի կը սպառնան միանգամայն երեք սերպ բանակներ, և մինչեւ իսկ եթէ Պուլկարք յաջողին միոյն յաղթել, ապահովեալ չպիտի լինին բայց եթէ կարենան կասեցնել նաև միւս երկուքը։ Սերպերուն յառաջխաղացութիւնը՝ մի կողմէ՝ Դրնէ ի Պրեզնիք և միւս կողմէ Կինչի կիրճէն՝ նշանակութիւն կուտայ այն ազդարարութեան թէ Սերպք կը փորձեն Սլիվնիծայի ետեւն անցնիլ, և Սօֆիայի տիրել՝ Իշխանին հաղորդակցութիւնն ընդհատելով Մայրաքաղաքին հետ։ Զիարդ և իցէ, դիտելի է թէ Սերպերուն պաշտօնական տեղեկութիւնք ըստ արժանւոյն կը խոստովանին պուլկար զօրաց քաջութիւն ու տոկունութիւնն։ Ինչ որ ալ լինի անմիջական ելքն պատերազմին, Պուլկարաց և նոցա Իշխանին համար պատուաբեր է որ թուոյ առաւելութեան առջեւ չընկճեցան։ Ազգութիւն մը որ կրնայ կռուիլ իր անկախութեան համար՝ բաւական բան մ'ըրած է աշխարհի սովրեցնելու համար թէ իր իրաւունքներ պէտք է յարգուին։ Ալեքսանդր Իշխանին անձնական ազդեցութիւնն անտարակոյս նպաստած է ազգային ոգին արծարծելու Պուլկարաց մէջ, և չենք կրնար հաւատալ թէ Պուլկարք ունկն դնեն իրենց կարծեցեալ բարեկամաց ոմանց խորհրդոյն՝ լքանելով իրենց Իշխանն, եթէ ժամանակաւոր պարտութեանց իսկ ենթարկի։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ԸՆԹԱՑՔՆ

«Լոնդրոյն քաղաքական մասն անփոփոխ կը մնայ։ Յուսոյ տեղի կայ սակայն։ Անգլիոյ ազդու դիտողութիւնք կրնան Տէրութեանց հասկցնել թէ ո՛րչափ անգութ է եւ անարդար՝ պուլկար ժողովրդեան բաղձանքներն ոտնակոխ ընելու ջանալ։» Դեսպանախորհուրդը, Կ. Պոլսէ տրուած նորագոյն լրոց համաձայն, գործնական եզրակացութեան մը յանգելու յոյս կուտայ։ Միլան Թագաւորը վստահ է թէ ինք կրնայ կարգադրել խնդիրն երբ Սօֆիա մտնէ, և թէպէտ հոն չէ դեռ, ուշադրութենէ չի կրնար վրիպիլ Սերպիոյ և Բ. Դրան միջեւ կարգադրութեան մը նկատմամբ սերպական աղբիւրէ մեզ տրուած լուրը, (զոր Աքէ-Եքշի նախընթաց աւուր թուով հրատարակեցինք)։ Բ. Դուռն իբր թէ հաճեր է դիտողութիւն չընել Պուլկարիոյ բաժանման, և Միլան Թագաւորը պուլկարական մի քանի գաւառներ Սերպիոյ հետ պիտի միացնէ եղեր Սօֆիա մտնելուն։ Բայց այսպիսի զեկուցում մը վերապահութեամբ ընդունելու է։ Պուլկարական գաւառք ամբողջացուցիչ մի մասն են Օսմ. Տէրութեան, յորմէ սերպական Թագաւորութիւնք բոլորովին անջատեալ է այժմ։ Արեւմտեան Պուլկարիան Սերպիոյ թողուլ կը նշանակէ պակսեցնել վեհ. Սուլթանին գերիշխանութեան ենթարկեալ հողերը։ Թուրքիոյ բնակչաց ամենամեծ մասն անշուշտ այս տեսութեամբ կը նայի խնդրոյն վրայ, և Օսմ. կառավարութիւնն ալ տարբեր հայեացք ունենալու չէ, կարծենք։ Բայց Սերպիա ի՞նչ կրնայ ընծայել ի փոխարէն հողային ընդարձակման մը զոր ստանայ։ Պուլկարները պատժելու գոհունակութիւնը չի կրնար փոխարինել զայն տհաճութիւն, զոր Թուրքիա հարկաւ կը զգայ՝ քրիստոնեայ Թագաւորութիւն մը տեսնելով ընդարձակեալ ի վնաս Օսմ. գաւառներու։ Հաւանական կ'երեւի թէ, պուլկարական խնդիրը չկարգադրուած, օսմ. զօրքերն զբաղում պիտի ունենան Յունաստանի կողմէ։ Յոյնք արուեստական միջոցներով ա՛յն աստիճան գրգռեցան, որ այլ եւս բանաւորութեան չեն կրնար հպատակիլ, և գուցէ եթէ կառավարութիւնը չուզէ հետեւիլ Սերպիոյ օրինակին, ո՛չ միայն նախարարք այլ նաև Թագաւորական գերդաստանն առարկայ լինին ժողովրդային դժգոհութեան։ Իրաւցի անձինք բնաւ տարակոյս չունին թէ Թուրք կարող պիտի լինի յաղթել Յոյներուն և ետ մղել նոցա յարձակումն՝ եթէ փորձեն սահմաններէն դուրս ելնել, և այսպիսի պատերազմական գործողութեան մը հետեւանքներն աւելի Յոյներուն կը պատկանին քան Պերլինի Դաշնագիրն երաշխաւորող Տէրութեանց։ Իսկ Պուլկարիոյ և Սերպիոյ միջեւ պատերազմը տարբեր գործ մ'է։ Եթէ Ալեքսանդր Իշխանը կարենայ ետ մղել յարձակողներն, հրդեհին ծաւալումը կրնայ արգիլուիլ, և Աւստրիոյ և Ռուսիոյ դաշնակցութիւնն, հակառակ Աւստրիոյ ամեն սրտնեղութեանց, կրնայ անվթար պահուիլ անուղղակապէս։ Բայց եթէ Միլան Թագաւորն յառաջդիմէ և զՊուլկարիա բաժանելու խորհուրդն ի գործ դնէ, վտանգ կայ թէ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ ազդեցութիւնք իրարու պիտի բախին։ Ռուսիա սաստիկ սրտմտութեամբ կը նայի իրաց վիճակի մը, յորմէ արդի պարագայից մէջ կարող չէ ո՛ և է օգուտ քաղել, և զ'իւր սրտմտութիւն կը յայտնէ անտեղի ամբաստանութիւններ ուղղելով Անգլիոյ դէմ, որ իբր թէ՝ գաղտնի մեքենայութեամբք պատճառ եղեր է Պալքանեան բոլոր շփոթութեանց։ Բեդերսպուրկի լրագրաց խօսքին նայելով, Լորտ Սալզպըրի Պուլկարները կը պաշտպանէ եղեր «առաջիկայ ընդհանուր ընտրութեանց մէջ կուսակիցներ շահելու» յուսով։ Այդ իմաստուն քաղաքագէտք անշուշտ խորհրդաւոր հնարք մ'ալ երեւակայած են, որով Պ. Կլատստոն իւր հակառակորդին հետ խօսք մէկ ըրած կարենայ լինել այդ օրինակ խնդրոյ մը մէջ։ Անգլիոյ աշխարհավարութիւնն յոյժ բացայայտ է, եթէ եւրոպացի դիւանագէտք դադրին ամենուրեք և անպատճառ թաքուն շարժառիթներ և անխոստովանելի նպատակներ որոնելէ։ Անգլիոյ փափաքն է պահպանել Պերլինի Դաշնագրոյն ոգին և ո՛չ տառն։ Անգլիա կը ջանայ խաղաղութիւնն պաշտպանել եւ պահպանել դաշնագրային այժմեան կարգադրագրութիւնք. բայց Անգլիա ո՛չ արդարութիւն, ո՛չ խոհեմութիւն կը համարի ոտնակոխ ընել ա՛յն ժողովրդոց բաղձանքներն որք ինքնօրինութիւն ստացած էին Դաշնագրով, ա՛յնպիսի գործոյ մը մէջ որ միա՛յն անոնց կը վերաբերի։ Ահա՛ այս հայեացքով Անգլիա բողոքած է իրաց առջի վիճակին ի Պուլկարիա նորոգութեամբ վերահաստատման դէմ։ Լորտ Սալզպըրիի աշխարհավարութեան Պ. Կլատստոնի և Լորտ Հարդինգընի կողմէ ջատագովումն իրողութիւն մ'է որ տպաւորութիւն ըրած է Եւրոպիոյ մտաց վրայ, և վստահ ենք թէ այդ աշխարհավարութիւն նոյնպէս պիտի ազդէ Դեսպանախորհրդոյ ելից վրայ։ Վերջին տեղեկութիւնք վհատեցուցիչ չեն։ Մեր Կ. Պոլսոյ Թղթակցին տեղեկութեանց նայելով, Դեսպանախորհուրդն իրաց առջի վիճակին ճիշդ վերահաստատման վրայ չպիտի պնդէ։ Ալեքսանդր Իշխանն հնազանդութիւն պիտի յայտնէ, և ներողութիւն պիտի լինի իւր «անցեալ անկանոնութեանց», ցորչափ խնդիրը Պուլկարիոյ կը վերաբերի։ Բայց իրաց առջի վիճակին այս զիջումներն ընելէ յետոյ, համաձայնուած է որ Միջազգային Յանձնախումբ մը առժամապէս ստանձնէ Արեւելեան Ռումելիի գործոց վարչութիւնք, «մինչեւ որ քննութիւն մը «կատարի նկատմամբ այն բարեփոխմանց զորս օգտակար է մուծանել «Արեւելեան Ռումելիի կազմական կանոնագրին մէջ։» Իրաց առջի վիճակն չէ այս, այլ ճիշդ հակառակն, և այդպիսի տնօրինութեամբ մը լիուլի պատեհութիւն կրնայ գտնուիլ գոհացում տալու պուլկար ժողովրդեան բաղձանաց վասն ազգային Միութեան։»

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ ՄԵԾ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻՆ

Ի ՍԼԻՎՆԻՑԱ

ՆՈՐ ՀԵՌԱԳԻՐՔ ՀԱՎԱՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՍԼԻՎՆԻՑԱ, 20 Նոյմ. ուրբաթ.

Երեկի մեծ ճակատամարտն հաւանօրէն յոյժ նպաստաւոր արդիւնքներ պիտի ունենայ պուլկար Բանակին համար, ըստ որում այդ ճակատամարտով բոլորովին ազատած է՝ աջ կողմին վրայ՝ Նիշի ուղին մինչեւ Տրակոման։

Պուլկարաց այս յաղթութեան հետեւանքը պիտի լինի դժուար՝ եթէ ոչ անհնարին՝ գործել սերպ զօրաց պաշար առնուլը Նիշի ճամբով, կամ գէթ պաշարք շատ ուշ պիտի հասնին Թշնամւոյն։

Մնաց որ, սերպ բանակին հաղորդակցութիւնք հաւանօրէն պիտի կտրուին վաղիւ, եթէ այսօրուընէ իսկ չեն կտրուած։ Եւ յիրաւի, մի քանի պուլկար վաշտեր, հրամանօք Բանիձա հարիւրապետին, (Միութեան շարժման պարագլուխներէն մին,) յանդուգն յառաջխաղացութիւն մ'ըրին լերանց մէջէն մինչեւ Զարիպրոտ։ Կարելի է որ, այս յանդգնութեան առջեւ, Սերպք պարտաւորին պարպել Տրակոմանի կիրճերը զորս կը գրաւեն, քանի որ այժմ երկու կրակի մէջ առնուելու վրայ են։(*)

Երեկի ճակատամարտին ուրիշ մէկ յոյժ կարեւոր հետեւանքն եղած պիտի լինի ազատել զՍօֆիա, ուր կը սպառնար սերպական զօրաբաժին մը, որ Պրեզնիքի կողմէ գալով, կը հասնէր մայրաքաղաքէն 17 քիլոմէտր (4 ժամ) տեղ մը։ Այժմ Սերպք շատ խոհեմ լինել պարտաւորուած են, և չեն կրնար յառաջանալ այն ուղղոյ վրայ՝ զի կրնան իրենց ձախ կողին վրայ զարնուիլ պուլկար Բանակէն։

Յայտնի է նաեւ թէ Իշխանապետութեան զօրաց տարած յաղթութիւնն յոյժ աւելցուցած է պուլկար զինուորին եռանդն։ Պուլկարական երիտասարդ Բանակին անդրանիկ յաղթութիւնն էր այս։ Ուստի, մեծ ցնծութիւն կը տիրէ թէ՛ Սօֆիայի մէջ և թէ՛ Սլիվնիծայի Բանակին մէջ։

Այսօր Իշխանը շրջեցաւ իւր Բանակին գիծերն, որք աւելի քան 10 քիլոմէտր (2½ ժամ) երկայնութեան մը վրայ կը տարածին, և յաճախ կանգ առնլով խօսեցաւ զինուորներուն, որք եռանդագին հուրրաներով կը պատասխանէին։ Իշխանը խօսեցաւ նաև շատ մը սպայից հետ, զորս շնորհաւորեց այն մեծ ճարտարութեան համար որով շարժել տուած էին զօրքերը։

Պուլկար Բանակին հրամանատարութեան դժուարութիւնք դիւրաւ կը հասկցուին, խորհելով թէ շատ անգամ ամբողջ վաշտ մը 2 կամ 3 սպայ միայն կ'ունենար։ Ճակատամարտին մէջ պաշ մը [illegible] վաշտի մը պարզ յիսնապետ մը (չավուշ) միայն կը հրամայէր։ Սպայք չարաչար կը պակսին Պուլկարաց։

Պուլկար զինուորին տոկունութիւնք կ'ապացուցուի այսու թէ, գրեթէ առանց սպայից և սաստիկ կրակի մը ներքեւ, կատարեալ բարեկարգութեամբ գործեց երէկ։ Կը տեսնէինք որ վաշտեր ռազմական մեթոտով կը պարզուէին և որսորդները (կամ յառաջապահները) ցանցառ կարգերը կը կազմէին՝ յառաջ խաղալու համար։

Այսօր հանդարտութիւն կը տիրէր. զի կ'երեւի թէ Սերպք, այնպիսի բուռն ընդհարումէ մը յետոյ, կ'ուզեն վերակազմել եւ հանգչեցնել՝ կրակէն և պաշարաց պակասութենէն նեղուած և մաշուած զօրքերն, և կամ զբաղեալ են կարեւոր շարժումներով, իրենց բոլոր ոյժերով մարտնչելու համար։

Այս առաւօտ սերպական գիծն իւր ձախ թեւն յեցած էր ի Տրակոման և Եասոլվեք, իւր կեդրոնն ի Կապէր և իւր աջ թեւը դէպ ի Պրեզնիք։ Բայց յետոյ այս կարգ փոխուած պէտք է լինի. զի Ռումելիէն Բորվին հազարապետին բերած հեծելազօրքը դիտած է թէ սերպական գծին շատ մը կէտերուն վրայ Թշնամին զօրք չունէր։

* * *

ՍԼԻՎՆԻՑԱ, 20 Նոյմ.

Աւասիկ ուրիշ մանրամասնութիւններ երեկի կարեւոր ճակատամարտին վրայ.

Իշխանին գունդն էր որ պաշտօն ստացաւ յարձակմամբ առնուլ Սերպաց աջ թեւին դիրքերն, որք կազմուած էին կարգ մը հողաբլուրներով, որոց առաջինն առջի օրը գրաւուած էր Պուլկարներէն։ Յառաջապահ զօրաց գիծերը շարուեցան լերան կողերուն վրայ, կրակ ընելով հանդիպակաց լերան վրայ, ուր Թշնամին կը գրաւէր ստորոտէն մինչեւ ի կատարն։

Պուլկարաց ուժգին յարձակման վրայ, Սերպք նահանջեցին, ոմանք դէպ ի կատարն ելնելով, ոմանք աջ կողմէն լեռը դառնալով։ Սոնք, պուլկար վաշտի մը չըշտակի յարձակման բաղխելով, յոյժ վնասուեցան։ Ուրիշներ ալ մեծ մասամբ Տրակոմանի վրայ նահանջեցին ձորին ճամբով, իրենցմէ իբր երկու հարիւր զօրք թողլով դաշտին վրայ։

Անդ է որ Պուլկարներն սկսան գերիներ բռնել, որոց թիւը 400 ի բարձրացաւ մինչեւ երեկոյ։ Այլ միանգամայն մեծ կորուստ ունեցան. որովհետեւ նմանապէս այդ կէտ վրայ է որ Իշխանին թիկնապահ գնդապետ Մարինոֆ մահացու կերպիւ վիրաւորեցաւ։

Երրորդ բլուրը գրաւող սերպ վաշտը ժամու մը չափ դիմադրեց. ապա նահանջեց և կանգ առաւ մացառուտ բլրակի մը վրայ, Տրակոմանի մօտ։

Մինչդեռ Իշխանին գունդը կը յառաջանար բարձանց վրայ, Վիտինի գունդը, նախ և առաջ Սլիվնիծայի ստորոտը խմբուած, յառաջ կը խաղար դաշտին մէջ, Վլատիվորվէքի և Գալիայի (Ֆօլինչ) վրայ քալելով։

Այդ պահուն ռմբակոծութիւնն և հրացանաձգութիւնը պայթեցան ութ քիլոմէտր երկայնութեամբ։ Երեք հրետանիք, զորս Պուլկարք բլուրներէն վար իջուցած էին, կային այն ատեն դաշտին մէջ։ Անոնցմէ երկուքն իրենց կրակն ուղղեցին սերպ Բանակին կեդրոնին դէմ։ Երրորդն ալ ժամ մ'ետքն գնաց աջ ծայրն, ուսկից կրակ բացաւ դէպ ի Տրակոման նահանջող Թշնամւոյն վրայ։ Պուլկար կամաւորաց վաշտ մը, որ ցայն վայր ի կռիւ չէր մտած, եկաւ օգնել նմա։

Սերպք իրենց կեդրոնն ունէին չորս հրետանի, որք մեծ վնաս հասուցին Պուլկարաց առաջին գծերուն։

Վայրիկ մը, Սերպք, որք իրենց ձախ ծայրն ունէին 8-10,000 [illegible]ցին մտնել Սլիվնիծայի ձորին մէջ՝ դառնալու համար պուլկար դիրքերն։ Այլ Պուլկարաց հրետանին, երկու վաշտերու աջակցութեամբ, արգիլեց այդ շարժումը։

Պատերազմին յատակագիծը պատրաստած էր Իշխանն, աջակցութեամբ իւր դիւանաց սպայակոյտին։

Ճակատամարտը վարեց գնդապետ Բանոֆ։

Վերջապէս, Պուլկարներուն նոր զօրք միայն պակսեցան՝ յաջողութիւնը կատարեալ ընելու համար։ Այդ զօրքեր այսօր հասան, և երեկի յաջողութենէն քաջալերեալ, կռուոյն մասնակցելու ջերմ փափաք կը յայտնեն՝ հակառակ իրենց յոգնութեանց։

Վիրաւորաց ամենքն ալ Սօֆիա ղրկուեցան, ուր անհատական նախաձեռնութեամբ բազմաթիւ շարժուն հիւանդանոցներ հաստատուած են։

Սերպ գերիները կը պատմեն թէ լերանց մէջ շատ նեղուած են ցուրտէ և անօթութենէ։ Անոնցմէ շատեր վերմակ չունին։ Պուլկար բանակն ընդհակառակն ոչ մէկ պակաս ունի, ի բաց առեալ կամաւորներն որք իրենք կը հայթայթեն իրենց հագուստներն ու զէնքերն։

Ի Սօֆիա, ուր անհանգստութիւնը մեծ էր երէկ մարտի միջոցին, այսօր կատարեալ վստահութեամբ կ'սպասուի պատերազմին վերջնական արդեանց։

* * *

ՍՕՖԻԱ, 19 Նոյմ.

Սլիվնիծայի ճակատամարտի դաշտին այսօր փոխադրեցան աւելի քան 200 վիրաւորեալք։ Տոքդ. Սդրանսքի կարգեցաւ վերատեսուչ զինուորական հիւանդանոցաց։— Կը ծանուցուի թէ ի Բէզդրօվան, Կինչի կիրճին մէջ, Սերպք մարտէն խոյս տուած են։ Ի Պէլկրատճըք, Ռատոմիր և Պրեզնիք, Պուլկարք նմանապէս նոր յաղթութիւններ տարեր են, որք պուլկար զօրաց նոր յոյսեր կը ներշնչեն։ Ի Պրաղօչըով, Սերպք ի փախուստ դարձան, սուրն ի ձեռին հալածեալ Պուլկարաց կողմէ։ Ի Սլիվնիծա, Պուլկարներէն մեռան 250 անձինք։

* * *

ՊՈՒԼԿԱՐՔ ՍԵՐՊԻՈՅ ՀՈՂԻՆ ՎՐԱՅ

ՔՈՒԼԱՖԱԹ, 19 Նոյմ.

Կ'երեւի թէ պուլկար կամաւորաց գունդ

(*). Ըստ երեկի հեռագրաց, Պուլկարք, Սերպերուն կատարելապէս յաղթելով ի Սլիվնիծա, յաջողած են վերստին գրաւել Տրակոմանի կիրճն, որով ամեն վտանգ հեռացած է Սօֆիայի կողմը։ Պուլկարք Տրակոմանէն անդին ալ անցած են, և վերագրաւած են զԶարիպրոտ, սերպական սահմանագլխին մօտ, քիչ հեռի Բիրոտ քաղաքէն (Սերպիա)։ (Ծ. Խ.)

(*). Պուլկարաց այս քաջայանդուգն գործողութիւնք Թշնամւոյն ետեւի կողմը՝ լիակատար յաջողութեամբ պսակուած է. զի, որպէս վերջին հեռագիր մը ծանոյց երէկ, Սերպք թողած են Սլիվնիծայի հանդէպ իրենց դիրքերն, ետ քաշուած են Բօլըր եծէն վրայ, և Տրակոմանի կիրճերն և զԶարիպրոտ եւս պարտաւորուած են ետ դարձնել Պուլկարաց։ (Ծ. Խ.)

—= 32 =—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՈՊԷ

ԶԻԿ-ԶԱԿ
ԿԱՄ
ԿԵՌ-ԲՈՒԹԱՄԱՏ

Ե.

—Ճշմարիտ է որ կանխահաս կը լինէր։ Մանաւանդ որ ձեր հունգարացին շնորհքով մարդ է, և կը յուսամ որ նուագահանդէսէն յետոյ անծանօթ Փարիզի հետաքրքրաշարժ խորշերէն մի քանին ցոյց տուաւ ձեզ, ինչպէս որ կը փափաքէիք։

—Ո՛, ո՛չ։ Զիս Նարօլիթան սրճարանը տանելով պաղպաղակ մը կերցուց, և կէս գիշերէն առաջ բերաւ այս օթեւանին դուռը թողուց։ Շատ յոգնած էի և քուն ունէի։

—Ես ոչ։ Գիշերն ի բուն ձեր վրայ մտածեցի և կէս գիշերէն հինգ ժամ յետոյ պառկեցայ։ Երբոր սիրահար լինիմ չեմ կրնար ննջել։

—Սիրահա՞ր, դո՞ւք։ Ճշմարիտը խոստովանեցէք։ Գիշերը թուղթ խաղալով կամ ընթրելով անցուցած էք։

—Չեմ ժխտեր, սրտիս վիշտերն այնպէս կը բուժեմ։ Բայց այս անգամ չյաջողեցայ, բաղում դրամ կորուսի, և այժմ ես առաւել սիրահարեալ եմ ձեզ։

—Այդ ալ կ'անցնի։ Բայց դրամի կորուստը կը մնայ, և եթէ գումարը մեծ է...

—Ո՛, հոգ չեմ ըներ։ Ես այնպիսի սուղ հաճոյքներ վճարելու չափ հարստութիւն ունիմ։ Մէկ հատ մը կայ որ գոհացնել կ'երազեմ։ Պիտի յաջողի՞մ... ձեզնէ կախում ունի։

—Ինձմէ՞։

—Կատարելապէս։ Անցեալ տարի հօրեղբայրներէս մին փոքրիկ ապարան մը ժառանգութիւն թողուց ինձ Բասիի մէջ՝ Մոզար փողոց։ Դեռ վարձու տուած չեմ զայն, բնակելու ալ դիտաւորութիւն ունեցած չեմ. վասն զի շատ հեռի է Փարիզէն, և ես նախամեծար կը համարիմ Արքաթ փողոցի բնակարանս։

—Ա՛, դուք Արքաթ փողո՞ցը կը բնակիք։

—Թիւ 19։ Երէկ մոռցայ ըսել ձեզ։ Ես հոն լաւ կահաւորեալ ամուրիկ մ'ունիմ։ Ուստի մտադիր եմ գեղեցիկ կնոջ մը վարձու տալ Մոզար փողոցի ապարանս։ Գինոյն վրայ կը յարմարիմ։ Բաւական է որ վարձակալուհիս թոյլ տայ ինձ ամեն օր երթալ տեսակցիլ անդ իրեն հետ. յայնժամ երբէք չեմ ներկայացներ նմա վարձուն ստացագիրն։

—Այդ պայմաններով բնաւ դժուարութիւն չէք կրեր ձեր վարձակալուհին գտնելու... մանաւանդ եթէ կահաւորեալ լինի։

—Բան մը չէ, տասն և հինգ աւուր մէջ կրնամ կահաւորել։ Բայց չեմ ուզեր առաջին դէմս ելնող կինը բնակեցնել անդ։ Ինչո՞ւ համար դուք չըլլիք փնտռած վարձակալուհիս։

—Խե՞նդ էք դուք։

—Ամենեւին։ Վարձու պայմանագիր չէք ստորագրեր, և ուզած ժամանակնիդ կրնաք ելնել։ Բայց որչափ ժամանակ որ Փարիզ կենաք, անհունապէս աւելի հանգիստ կ'ընէք իմ տանս մէջ, քան որ և է օթեւանի։ Եւ չեմ հասկնար թէ ինչո՛ւ չընդունիք զիմ առաջարկ։

—Վասն զի լուրջ չէ, ըսաւ կոմսուհին Ֆրէնէյի աչերուն մէջ նայելով։

Կոմսուհին գրաւիչ դէմք մ'ունէր այն օր, և հագուստն ալ վայլած էր։ Աչերը զարմանալի պայծառութիւն մ'ունէին, և գիշերազգեստն ալ մէջքէն սեղմուելով իրանին բարեձեւութիւնն երեւան կը հանէր։

Ֆրէնէ հարիւրապատիկ գեղանի կը գտնէր զայն այս կերպարանքով, քան առջի գիշերուան մեծ արդուզարդով. և պատրաստ էր կահաւորեալ ապարանէ մ'աւելին ընծայել նմա, վասն զի այնպիսի քմահաճոյք մը բռնած էր, որում չէր կրնար դիմադրել։

—Կը կարծէք ուրեմն թէ կը ծիծաղի՞մ ձեր վրայ, ըսաւ. ի՞նչ պէտք է ընել հաստատելու համար թէ լրջութեամբ կը խօսիմ։ Կ'ուզէ՞ք հետս գալ ի Բասի՝ և տեսնել ապարանս։ Անոր կ'ելնենք ուղղակի օթոցագործին կ'երթանք։

—Ներեցէք, դուք առուտուր մը կ'առաջարկէք ինձ, ըսաւ կոմսուհին ընդմիջելով. և ես առուտուր ընելու եկած չեմ ի Փարիզ... Զբօսնելու համար եկած եմ։

—Ես ալ այդպէս կը հասկնամ, ուստի խօսք կուտամ ձեզ, որ եթէ ձանձրոյթ զգաք, յանցանքն իմս չպիտի լինի։ Կ'ընդունի՞ք։

—Ուրեմն կ'երեւակայէք թէ «այո՛ կամ ո՛չ» պիտի պատասխանեմ ձեզ պարզապէս, որպէս թէ Պուլոնի ծառաստանին մէջ պտոյտ մ'ընելու վրայ է խնդիրն։ Ի՞նչ գաղափար ունիք իմ վրայ։ Ի՞նչ պիտի խորհէիք եթէ «այո՛» ըսէի։

—Պիտի խորհէի թէ դուք մեծահանձար կին մ'էք, որ կը ծիծաղիք նախապաշարմանց վրայ, և ինչ որ ուզէք՝ զայն կ'ընէք առանց բանի տեղ դնելու տխմարաց կարծիքը։ Միանգամայն ես ալ շատ ուրախ կը լինիմ. որովհետեւ, եթէ ընդունիք, ապացոյց մը տուած կը լինիք ինձ թէ անհաճոյ չեմ ձեզ։

—Ուրեմն գոհ եղէք. բնաւ անհաճոյ չէք ինձ. բայց այս իրաւունք մը չէ որ ձեր տարփուհին լինիմ ես... և մանաւանդ ձեր ծախքով ապրիմ։

—Ազատ էք ձրի չբնակելու իմ տանս մէջ. կրնաք վարձքը վճարել, և ես ալ կրնամ չընդունիլ։

—Կատակ կ'ընէք միշտ։

—Ամենեւին։ Առաջարկած կարգադրութիւնս յոյժ բանաւոր է։ Դուք ըսիք ինձ թէ պատշաճ բնակարան մը կը փնտռէք Փարիզի մէջ. ես ալ իմ տանս կ'առաջարկեմ ձեզ։ Ուստի նախապատուութիւն տուէք ինձ։

—Խորհիմ, ըսաւ կոմսուհին ծիծաղելով։

—Այսինքն խորհրդակցի՞ք Պ. Թէրկովլէյի հետ։

—Ես իմ կամքիս միայն խորհուրդ կը հարցնեմ։ Եւ դուք կատարելապէս կը սխալիք այդ հայրենակցիս հետ ունեցած յարաբերութեանս վրայ։ Նա հօրս բարեկամն էր։

—Ի՞նչ կ'ըսէք, շատ երիտասարդ կ'երեւի։

—Ինձմէ քիչ մ'աւելի տարեց է։ Պէտք էր ըսէի թէ հօրս սանն է։ Ի միասին մեծցած ենք։ Մնաց որ, դուք ոչ եւս պիտի կրնաք տեսնել զայն, վասն զի ծանոյց ինձ այս իրիկուն թէ կարեւոր շահեր զինքն ի Հունգարիա կը կոչեն։

—Լա՛ւ, գոչեց Ֆրէնէ։ Ուրեմն որոշուած է։

—Բայց ո՛չ, բայց ո՛չ, որոշած չեմ։

—Պիտի որոշէք։ Ես պիտի երթամ ապսպրեմ կահերն։

—Անհեթեթ բան է ձեր այդ ըրածն։ Հազիւ կը ճանչնէք զիրար, և կը պահանջէք որ բաղդս ձեր բաղդին հետ կապեմ։ Եթէ դուք միշտ այսպէս կը կառավարէք զձեզ, շատ անխելքութիւններ գործած պարտիք լինիլ։

—Ըրած եմ քանի մը խենդութիւն. բայց ասկէց աւելի գեղեցիկ առիթ մը չեմ կրնար գտնել վերսկսելու. և մեծ պիտի լինի ուրախութիւնս՝ եթէ բոլոր հարստութիւնս կորսնցնեմ ձեզ համար։

—Աչք չունիմ հարստութեանս։ Եւ որովհետեւ խորհրդակցութեան խօսք կ'ընէք, կը յորդորեմ զձեզ որ երթաք խորհրդակցիք ձեր Ժէմմօզ բարեկամին հետ, զոր ինձ ներկայացուցիք երէկ։ Հարցուցէք նմա թէ ի՞նչ կը խորհի ձեր այդ առաջարկին վրայ։ Եթէ կատարելու խորհուրդ տայ, յայնժամ ես ալ յանձն կ'առնում ձեր վարձակալը լինիլ։

—Ժէմմօզ կը նետէ վրայէն։ Նա այժմ իւր խելքն ու միտքն օրիորդ Բամպըլ Մոնիսթրոլի տուած է, և ականջ չկախեր իմ տարփական գործերուս։ Միտքը դրած է որ գտնէ վախճանեալ Մոնիսթրոլի սպանիչն, և եթէ տակաւին [illegible] զայդ մոլութիւն, կը վախնամ որ ոստիկանութեան լրտես լինի։

—Ես չեմ մեղադրեր զայն. ընդհակառակն շնորհակալ կը լինիմ ձեզ՝ եթէ տեղեկութիւն բերէք ինձ ձեր այդ ազնուասիրտ բարեկամին վրայ, որ վեհանձնաբար կ'օգնէ այն մանկամարդ օրիորդին՝ հօրը վրէժն առնելու։

—Չեմ թերանար, և շնորհակալ եմ որ աղուոր հաւաստիք կուտաք ինձ զիրար յաճախ տեսնելու։ Ամեն օր տեղեկութիւն կը բերեմ ձեզ քանի որ Կրանտ-Օթէլ գտնուիք, և աւելի յաճախ՝ երբոր Մոզար փողոցը բնակիք։

—Ներեցէ՛ք, ես հաւանութեան խօսք չըրի...

—Ըրածի պէս էք։ Վաղը կուգամ կէս օրին կ'առնում ձեզ, որպէս զի երթանք կահերն ընտրելու։ Ի միասին ճաշենք այս իրիկուն... Բայց ո՛չ, դուք դուրս պիտի ելնէք... և ես կ'ուզեմ ցուցնել ձեզ թէ բնաւ ձանձրոյթ չպիտի տամ ձեզ։

Ձեր սենեկապանուհին պիտի պահէք, այնպէս չէ՞։

(Շարունակելի)

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,591,956

ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՈՅ 1,718,462

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 2,993,181

ՀԱՍՈՅԹ 1884 ՏԱՐՈՅ 828,858

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վստահելի ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած վնասնին 11,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

1885 դեկտեմբեր 1 (նոյեմբեր 19 ըստ յունեաց) Օսմանեան երկաթուղեաց վիճակահանութիւն, նոյն իսկ Օսմ. Կայս. Պանքային յանձնուած արժեթղթերուն վաւերացուած բաղդատոմսերը միայն Ղալաթիա Գոմիսիօն խանին դիմացը թիւ 9 Գ. Փ. Զօրօրեան էֆէնտիին դրամատունը կը ծախուի

Գին ամբողջ գումար շահող տոմսակին

5 Ղուրուշ

Անդ կը ծախուին նաև Պուքրէշի, Պարիզի, Աւստրիոյ ու Աւստրո-Հունգարիոյ [illegible] արժեթղթերը ու կը վճարուին ըստ պաշտօնական ցուցակի շահուած գումարները։

Նաեւ իւր յաճախորդաց ունեցած թէ Եւրոպիոյ և թէ Արեւելեան Րումէլիի արժեթղթերուն մինչեւ ցարդ քաշուած թիւերը ձրի կը նայուին։

ԴԵՂԱՐԱՆ ՆՕՐՄԱԼ

ՀԱՄԲԻԿ ԷՄԻՐՉԵԱՆ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԱՀՄՈՒՏԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՃԻՇԴ ԴԷՄԸ

Տօքթէօր Կրէկուար որ 18 տարիներէ ի վեր Բարիզի հիւանդանոցաց մէջ իւր բժշկական արհեստը խիստ ճարտարութեամբ ի գործ դնելէ յետոյ ի Պոլիս հաստատուած է, ամեն տեսակ հիւանդներ կ'ընդունի ամեն օր մինչեւ կէսօր, և Կիրակի օրեր ՁՐԻ պիտի ընդունի կարօտ հիւանդները։

Տօքթէօր Ռօպէնսօն, մասնագէտ Ստամոքսի և Աղեաց հիւանդութեանց, ինչպէս նաև Միզային գործարանաց և Կազմական ախտի, պիտի ընդունի իրեն դիմող հիւանդները Չորեքշաբթի և Շաբաթ օրերը ժամը 7էն մինչեւ 9ը։

Հմտութեամբ և ճարտար ուրիշ բժիշկ մը պիտի ընդունի ՁՐԻԱԲԱՐ իրեն դիմող ամեն հիւանդներ ամեն օր ժամը 9էն 11։

Յաճախորդք խիստ գոհ պիտի մնան թէ՛ վերոյիշեալ մեծանուն բժիշկներէն և թէ՛ Դեղարանէն, ուր կը գտնուին ո՛չ միայն Եւրոպայէն բերուած դեղեր և գործիքներ, այլ մեծ խնամով կը պատրաստուին բոլոր դեղերը։

Խիստ աժան գներ

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Պօզ բէնկլի բուսխա ապասընտան մամուլ մա պաչլըք գաւօթ, ատէտ ալթը պին, պէհէր ատէտի ղրուշ ալթմըշ.

Կէօմլէք վէ տոնլըք ամէրիգան թօբ օն պին, պէհէր լիպրասը տէօրթ ղրուշ օթուզ պէշ փարայ.

Տօնլըգ ամէրիգան թօբ պէշ պին, պէհէր լիպրասը պէշ ղրուշ օթուզ փարայ.

Ինճէ լափալըք ամէրիգան թօփ պին. պէհէր թօբը ղրուշ քըրք պէշ պուչուգ.

Թէնէքէ մաթարա ատէտ իքիմի պէշ պին, պէհէր ատէտի իւչ ղրուշ.

Լաճիվէրտ Ինկիլթէրա նէֆէր չուհասը արշընը ճէտիտ օթուզ պին. պէհէր արշընը ճէտիտի օն իէտի ղրուշ։

Նիզամիյէ էլպիսէ վէ սէրաճխանէ անպարլարը իչուն իթիխազ օլունան նիւմունէլէրինէ վէ շուրութը մուգարրէրէսինէ թէվֆիգէն միւպայեա օլունմագ իգթիզա էյլէյէն միւնագասայա գօնուլմուշ օլան պալատա մուրագգամ ալթը գալէմ էշեա ֆիյաթը մուրագգամլէրի իլէ Թալիպի էօհտէլէրինտէ օլուպ Թըշրինի սանիի բուգիւնին օն էտինճի փազար իրթէսի կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասաը պիլիճրա մէզգիւր կիւնտէ գարարը գաթիի վիրիլէճէկինտէն իթա իթմէկէ թալիպ վէ օն սէքիզինճի սալը կիւնի խուղատէ պէշ թէնզիլինէ րաղիպ պուլունանլէրին մագամը սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

11 Թըշրինի սանի 1885

3—3

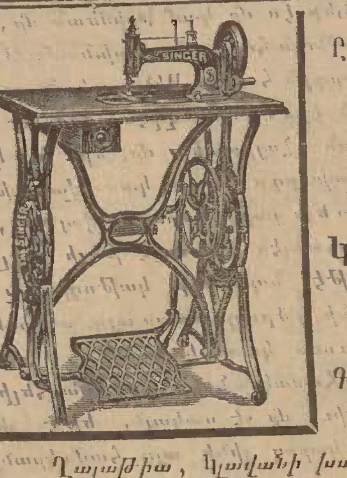

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԵՒ ԱՐՀԵՍՏԻՑ ՀԱՄԱՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԵՒ ԼԱՒԱԳՈՅՆ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ ՄԻԱՅՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐԸ

Ղալաթիա, Կլավանի խան, 2
Պերա, Մաճմուա բազար, 90
Բերա, Մեծ փողոց, 208

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Կ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԷՐ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Ամեն ճշմարիտ մեքենայ կը կրէ թեւին վրայ Singer Manufacturing Company և վրան Գործարանին նշանը։

ՁՐԻ ԱՇԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ—ՉԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐ

ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄԱՆ

ՕՍՊՕՐՆԻ ՅՈՐԵՆ ՀՆՁՈՂ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՆ

Օրը 88,000 քառակուսի կանգուն, այսինքն 55 դէօնիւմ կը հնձէ, ծանրութիւնն է 280 օխայ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր գործակատար Մկրտիչ և Յովհաննէս Մուրատեան եղբարք Կալաթիա Նորկանճըլար ճատտէսի Թիւ 70 և Պոլիս, [illegible]

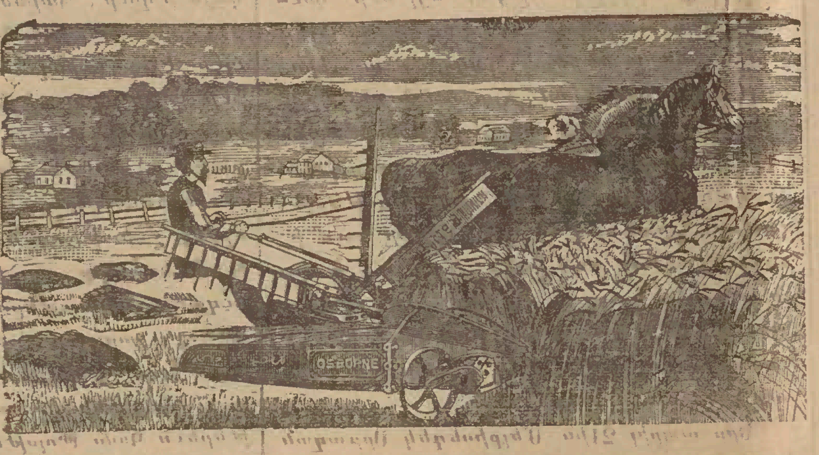

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՎԻԻՆՆԱ. Հաստատեալ 1858ին

1883 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80,711,893·45 Ֆրանք

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կ'ընեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչեւ 41½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 286 Ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք)։ Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ. ասկէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85% շահուց՝ 298·30 Ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Վեցամեայ վճարելի կրկին ապահովութեան բաժինն է տարին 116·19 Ֆրանք։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ
ՄՈՐԻՍ ՊԻՐՔՋԻ

Գրասենեակք, Ղալաթիա, Վօյվօտա փողոց, Թիւ 29, Գերմանական Թղթատան վրայ.

Ընկերութեան սեղանաւորն է Ս. ԱՏԼԵՐ

ՁՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒԱՒ

О ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ

Ամեն ինչ փոքր շահով և բոլորովին վստահութեամբ ծախելու դրութիւնը բացարձակ է Ի ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՍ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԻՍՏԻՏ ԲՈՒՍԻՆՕ

Այս վաճառատունն ամենէն արժանի ճանաչուած է իւր անունն ապրանքը յաւելութեամբ և աժանութեամբ

ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ ՓԱՐԻԶ

Պօն Մարշէի վաճառատունք ամենէն մեծն, ամենէն լաւ կազմակերպեալն, ամենէն աղէկ կարգադրեալն են, եւ այս տեսակէտով Փարիզի նշանաւորագոյն սքանչելիքներէն մին կը համարուին։

Յարակից մեծ շէնքեր աւելցուած են վերջերս, որոնցմով ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ աշխարհիս առաջին վաճառատունն եղած է։—Շէնքին գրաւած տեղը տասն հազար քառակուսի մեթրը կ'անցնի։— Պատիւ ունինք ծանուցանել տիկնանց թէ մեր Նմանակին Նորաձեւութեանց պատկերազարդ ցուցակն հրատարակուած է և թէ առանց թղթատարութեան ծախքի պիտի ղրկուի ամեն անոր որ կ'ուզէ։ Նմանապէս ուզողին ձրիաբար կը ղրկենք մեր ամեն Մետաքսեղինաց, Բրդեղինաց, Կտաւեղինաց, Կերպասուց, Կարերտներու եւ եւ. նմոյշները, ինչպէս նաեւ Մեր Նոր ձեւերու Ալպոմները նոր արդուզարդերով, Շրջազգեստք, Պատրաստ հանդերձեղէնք, աղջկանց և մանչերու Զգեստք, Ճերմակեղէնք, Հովանոցք, Ձեռնոցք, Փողպատք, Ծաղիկք և փետուրք, Տիկնանց համար Կօշիկներ եւ. եւ.։

Մինչեւ 25 Ֆրանք արժէքով մեր Թուրքիա ղրկելիք ապրանքները ձերծ կը մնան փոխադրութեան ծախքէ մինչեւ ի Նաւահանգիստ։ Ըստ որում առանց վճարման չենք կարող մեր ապրանքները ղրկել, ուստի կը խնդրենք մեր յաճախորդներէն որ դրամը ղրկեն իրենց խնդրանքին հետ։

Պօն Մարշէի վաճառատունը մասնաճիւղ չունի ո՛չ ի Ֆրանսա և ո՛չ ալ օտար երկիրներ։

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամէն շաբաթ կ'երթան կը բանին Լիվըրբուլ և Միջերկրական ծով.

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ատլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալեբբօ	3,000	Նանթ	2,500
Բոթնիա	4,600	Բավոնիա	5,000
Պալպեք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սկիդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Դեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քետար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Քետար շոգենաւը, նաւապետ Ֆերկիւսըն, դեկտեմբեր 2ին Լիվըրբուլէն աստ պիտի հասնի։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ունէ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՕՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ

Գործակատար

Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

511

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլ և Միջերկրական ծովու բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոննոլ	Անուանք	Թոննոլ
Քանոփուս	4200	Օսայրիս	3000
Ֆերոս	4000	Նեֆթիս	3000
Մեմֆիս	4000	Իպիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Ադլանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոթիս	800
Մենոֆիս	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Նեյլ	700
Սֆինքս	3000		

Օսայրիս շոգենաւը, նաւապետ Բօլ, ամսոյս 16ին Օտեսայէն վերադառնալով 21ին ուղղակի Լիվըրբուլ պիտի երթայ։

Ֆարոս շոգենաւը, նաւապետ Ուիլըր, ամսոյս 23ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՌԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Մէյտանճըգ փողոց,

Ուիթօլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

515 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլ, Միջերկրական և Օտեսայի գիծ կանոնաւորեալ բանող

Անուանք	Թոնոլ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պըէյ
Արմենիա	2,500	Բոճըր
Ալպանիա	2,500	Քրուիքշանք
Լիզպոնիա	2,500	Ուէյլս
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Րումելիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

[illegible] շոգենաւն ամսոյս 24ին Պաթումէն վերադառնալով անմիջապէս Լիվըրբուլ պիտի ուղեւորի։

Այա Սոֆիա շոգենաւն ամսոյս 24ին Լիվըրբուլէն աստ կ'սպասուի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուի ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

513

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոննոլ	Անուանք	Թոննոլ
Ալպանօ	2,000	Լէբանդօ	4,500
Ամալֆի	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարտելլօ	2,500
Պասսանօ	3,500	Մէլօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթելլօ	5,000
Գէլլօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալապրօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օթօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գոմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տէրօ	2,500	Բասոդէր	1,700
Տոմինօ	1,800	Րիդօ	2,800
Էրլազօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրանօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալքօ	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րոմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րոտօ	5,000
Կալիլէօ	5,500	Սալերնօ	4,000
Կիդամօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կոզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրոմօ	2,200	Սորէնդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիդալկօ	3,000	Թիկէր	1,300
Հիւմպըր	1,200	Թոլէդօ	2,800
Ձիոն	2,300	Քասանդօ	3,600
Ձէլլօ	2,000	Եէմօս	1600
Ֆօլգօ	2,200	Ջէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Ջէրօ	1,1[illegible]

Րինալտօ շոգենաւը, նաւապետ Նիուլէն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ, և դեկտ. 4ին պիտի մեկնի Կ. Պոլիս գալու համար։

Բալէրմօ շոգենաւը, ընդհանուր վաճառքով ամսոյս 16ին Հըլէն մեկնած է, ուղղակի Կ. Պոլիս գալու համար։ Դեկտեմբեր 2ին աստ կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւններ [illegible]

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.

Գործակալք

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

514

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլեայ և Բօրէէ գիծ կանոնաւորեալ բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալու յառաջիկայ շոգենաւն է [illegible], որ նոյեմբեր 6ին Մարսիլեայէն և նոյեմբեր 19ին Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է [illegible], որ կը մեկնի նոյեմ. 20ին.

[illegible]

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՐՈԹԷ ՐԷՄՈՆ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ

514 Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլ և Արեւելեան գիծ.

Անուանք	Թոնոլ	Անուանք	Թոնոլ
Ալճերիան	2500	Ֆավոնեան	3700
Ալզուրիան	2500	Ֆլավիեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլորեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպերիան	5500
Արաբիան	3700	Իլիրիան	5500
Գասթիլեան	6000	Իտալիան	5500
Գոլոմպիան	6000	Լեսպիան	2200
Գամպրիան	800	Լիպերեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիպիան	800
Տալրոյ	700	Օրոնթիզ	700
Էճիբշըն	3700	Բերսիան	3000
Ֆավիան	3700	Վալենսիան	6000
Ֆալէրնիան	3700	Վինիսիան	6000

Ալճերիան շոգենաւը, նաւապետ Փրիւթիան, այսօր Լիվըրբուլէն աստ հասաւ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատերք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և Ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Պ. Քարվըր Եղբարք.
Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաշման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլլերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկորտատօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդոլ և ընկ.

512

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԻ

կսեալ ի 1 Հոկտեմբերի (Ն. Տ.) 1885, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	0	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
	Առաւօտ												Իրիկուն									
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 17	6 50	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11
Գումգաբու	6 28	7 ...	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 ...	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Ենի-գաբու	...	...	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 4	1 10	1 45	2 43	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Տավուտ փաշա	...	...	...	8 ...	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 7	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29
Սամաթիա	...	...	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Եետի-գուլէ	6 37	7 10	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39
Մագրիգիւղ	6 48	7 23	8 ...	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 16	6 50
Այ Ստեֆանօ	...	7 33	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...
Քիւչիւք Չէք	...	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1
	Առաւօտ												Իրիկուն									
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 34	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	...	6 38
Այ Ստեֆանօ	...	6 44	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 33	...	...	...	4 48	5 39	...	6 51
Մագրիգիւղ	6 ...	6 55	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	...	7 5
Եետի-գուլէ	6 13	7 8	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26
Սամաթիա	6 17	7 12	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 08	6 42	...
Տավուտ փաշա	6 22	7 17	7 46	...	8 47	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...
Ենի-գաբու	6 25	7 20	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 ...	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...
Գումգաբու	6 30	7 25	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 1	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40
Կ. Պոլիս	6 39	7 34	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 3	7 50

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մինչեւ բանող կառախմբոց միջեւ։ Ուրբաթ և Կիրակի օրերն Թիւ 20 կառախումբը կանգ պիտի առնու ի Ֆլօրիա։

Եգիպտական միացեալ	327 50
Օսմանեան (արտաքին)	52 11/16
(Պօրսայէն եւքը 52 1/8)	
Բրէօրիթէ թուղթ	356 25
5% Հնդկական	285
Չէք Լօնտրայի վրայ	25 21

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 25 Նոյեմբեր, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	107 78 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	14 25
Եգիպտական	326 25

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՐԻԶ, 15/3 Նոյմ.

Անցած ամսուայ ընթացքում Փարիզի Հայ ուսանողները գումարուելով խորհեցան և մէկ ուսանողական ընկերութիւն հիմնեցին։ Յայտնի է, որ արդէն վեց տարի է Փարիզում հաստատուած էր «Հայկազեան ուսումնասիրաց ընկերութիւնը», որի բուն նպատակն էր Հայաստանցի ուսանողներ պահել Եւրոպական քաղաքներում՝ բարձրագոյն ուսումն տալու նպատակով։

Ամէն մի Հայ, լսելով որ Փարիզում մի երկրորդ ընկերութիւն է հիմնուած, բնականաբար կը մտածէ թէ՝ արդեօ՞ք Փարիզում, ուր Հայ գաղթականութիւնը քիչ է ու տկար, ի՞նչ նշանակութիւն ունի հիմնել մէկ ուրիշը։ Մի տարի առաջ «Հայկազեան ուսումնասիրաց ընկերութիւնը» յեղաշրջեց իւր բուն նպատակը և փոխանակ Եւրոպայի Հայ ուսանողներին օգնելու, վճռեց սատակն ուղարկել Տաճկահայաստան՝ սաներ պահել իւր հաշուով։ Յայտնի է, որ այդ ընկերութեան անդամները գլխաւորապէս Կովկասեցի և Պօլսեցի Հայեր են. եթէ նրանց սատակը Եւրոպայից Տաճկահայաստան պիտի վերադառնար, ի՞նչ հարկ կար ուրեմն սատակը ուղարկել Փարիզ. մի՞թէ Տաճկահայաստանը նրանց աւելի մօտ չէ. մի՞թէ չկայ «Միացեալ ընկերութիւն»ը։

Բաց ի այդ յիշեալ ընկերութեան ղեկավարութիւնն անցած էր բացառապէս տեղւոյս Հայ վաճառականների ձեռքը, որոնք գործին շատ թուլութեամբ են վերաբերվում, իսկ ուսանողութիւնն առանձնացած մնալով չէր կարողանում ոչինչ գործել։

Այս պատճառով Փարիզի Հայ ուսանողները գումարուելով՝ խորհեցան և վճռեցին հիմնել «Փարիզի Հայ Ուսանողական Ընկերութիւն», որ կը ծառայէ նիւթական օգնութիւն տալու Փարիզի Հայ ուսանողներին և ընդհանուր Եւրոպայի Հայ ուսանողների մէջ բարոյական կապ ու միութիւն պահպանել։ Ընկերութիւնը կ'ունենայ մի գրասենեակ, ուր կ'ստացուին Հայկական բոլոր պարբերական թերթերը, կը տայ միջոց Հայ ուսանողներին Հայոց լեզուն սովորելու և ծանօթանալու Հայերի ներկայ կեանքին և վիճակին։

Այստեղ մենք դնում ենք ընկերութեան կանոնագիրն ընթերցողներին ծանօթացնելու համար.

«Փարիզի Հայ Ուսանողական Ընկերութեան» կանոնները

Յօդ. 1. — Ընկերութեան նպատակն է ունենալ մի գանձարան, Փարիզի Հայ արժանաւոր ուսանողներին դրամական օժանդակութիւն անել՝ փոխ տալով նրանց, և ծառայել ազգին։

Յօդ. 2. — Ընկերութեան անդամ գրուել իրաւունք ունէ ամէն մէկ անձ. սակայն այն անձեր, որոնք ուսանողներ չեն, համարվում են իբրեւ նուիրատու անդամներ։

Յօդ. 3. — Այն անձեր, որոնք եղած են ընկերութեան գործօղ անդամներ, աւարտելով իրենց ուսումն տարեշրջանը և դրանից յետ ունենալով բնակատեղի Փարիզը, իրաւունք ունին դարձեալ լինել գործօղ անդամներ։

Յօդ. 4. — Անդամակցութեան ամսավճարն է առ նուազն մէկ ֆրանկ։

Յօդ. 5. — Ամէն մէկ անձ, որ վճարում է տարեկան 50 ֆրանկ, ընկերութեան պատուաւոր անդամ է համարվում։

Յօդ. 6. — Ընդհանուր ժողովի նիստերում ձայն ունէ միայն ուսանողը։

Յօդ. 7. — Ընկերութիւնն ունէ խորհուրդ, որը բաղկացած է հինգ անձերից. նախագահից, քարտուղարից, գանձապահից ու երկու անդամներից։

Յօդ. 8. — Խորհրդի անդամներ ընտրվում են իւրաքանչիւր տարեշրջանի վերջը (Հոկտեմբեր ամսին) գաղտնի քուէարկութեամբ։

Յօդ. 8. — Խորհուրդը պարտական է երեք ամիսը մէկ անգամ հաշիւներ կայացնել ընդհանուր ժողովին։

Յօդ. 10. — Ընդհանուր ժողովի նիստն օրինաւոր է Փարիզի ձայն ունեցող անդամների 3/4ի ներկայութեամբ։

Յօդ. 11. — Խորհրդի նիստը տեղի ունէ երկու շաբաթը մէկ անգամ։

Յօդ. 12. — Ամէն մի Փարիզաբնակ ուսանող դրամական կարեւորութիւն ունեցած ժամանակը դիմում է խորհրդին։

Յօդ. 13. — Ամէն մի նիւթական կարեւորութիւն ունեցող ուսանողին յիսուն (50) ֆրանկից աւելի գումար չէ տրվում։

Յօդ. 14. — Ընկերութեան եկամտի 100-ին միայն 70-ն է գործադրելի։

Յօդ. 15. — Խորհուրդս կատարեալ իրաւունք ունէ՝ առանց դիմելու ընդհանուր ժողովին, ընկերութեան նպատակը գործադրելու։

Յօդ. 16.—Ընկերութիւնը բարոյական կապ պիտի ունենայ Եւրոպայում գտնուող ուրիշ Հայ ուսանողական ընկերութիւնների հետ։

Յօդ. 17. — Ընկերութեան կանոնագիրը վերաքննելի է իւրաքանչիւր տարեշրջանի սկիզբը։

Անդամ գրուելու և մանրամասն տեղեկութիւններ առնելու համար պիտի դիմել ընկերութեան քարտուղարին՝ այս հասցէով. Աւետիս Նազարբէկեան, 28, Ավընիւ դը լ'Օպսէրվաթուար, Փարիզ։

Հայ հասարակութեան բարեմիտ ուշադրութիւնն ենք հրաւիրում այս յօդուածիս վրայ և խնդրում ենք, որ միւս պարբերական թերթերն արտատպեն։

Նախագահ — Քարտուղար
Ս. ՏԷՐ-ԶԱՔԱՐԵԱՆ — Ա. ՆԱԶԱՐԲԷԿԵԱՆ

ԽՆԴԻՐ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԵԱՆ

ՎԱՆ, 24 Հոկտ.

Թերեւս շատ ուշ կուգամ կարծիք յայտնելու խնդրի մ'առթիւ, որոյ համար շատերը խօսեցին, ոմանք վճիռներ, ուրիշներ պատգամներ արձակելով։ Մենք ո՛չ մին և ո՛չ միւսն ընելու յաւակնութիւնն ունինք և այս պատճառաւ ուշ մնալ, թերեւս մեծ կորուստ մը չէ։

Կաթողիկոսական հաստատութեան լուրը, զոր վաւերացման երրորդ օրն հեռագիրն հաղորդեց մեզ, այստեղ շատ անակընկալ տպաւորութիւն չըրաւ։ Ո՛չ յանկարծակիի եկանք կարգ մը կարծեցեալ դիւանագէտներու և ո՛չ կայծակնահար եղանք կարգ մը խմբագիրներու նման։ Ապրիլ 21ի ընտրութեան արդիւնքն՝ այն կրնար լինել միայն, ինչ որ եղաւ և այդ արդիւնքն ար[illegible] այս տեղ։ Երբ ապրիլ 21ի յաջորդ օրն հեռագիրը բերաւ մեզ էջմիածնի ընտրութեան արդիւնքն, այս տեղ ո՛չ ոք հաւատ ունէր թէ կը վաւերանայ Մելքիսեդեկը, ամենքն այն օրէն իսկ իբր կաթողիկոս կը նկատէին Մակարն, հաւատ մը զոր ընտրութեան մանրամասնութիւններն աւելի ևս հաստատեցին։ Եւ այս ստոյգ հաւատը մղեց մեր հայրենակիցները Մայիս 19ի դէպքերուն, որք սակայն շատ սուղի նստան մեզի։ «Աղթամարեան աւիւնն» իւր ճշմարիտ բացատրութիւնն ունի, որպէս պիտի տեսնենք յետոյ սորա մէջը միայն։

Ապրիլ 21ի ընտրութեան արդիւնքն՝ Օգոստոս 3ի հաստատութիւնը միայն կրնար լինել։ Քննենք խնդիրը նախ ընտրութեան մասնաւոր հանգամանաց, ապա օրինական տեսակէտով։

Ա.

Ամենէն առաջ տարակոյս չկայ թէ էջմիածնի Ընտրողական ժողովին մէջ Մակարեաններն ունէին ստոյգ մեծամասնութիւն մը։ Շատ բնական է որ այդ մեծամասնութիւնը փափագէր որ իւր ընտրելին ո՛չ միայն Զարին ներկայանալի երկու ընտրելեաց մինը լինի, այլ նաև կարողանայ վաւերանալ իբր կաթողիկոս։ Ապաքէն Ամեն. Մակար Սրբազանին պատիւ մը ընելու համար չէր որ Ընտրող. ժողովոյ Մակարեան մեծամասնութիւնը քուէ տուաւ Ն. Սրբազնութեան, իբր երկրորդ ընտրելի, երբ կարող էր, եթէ ուզէր, առաջին ընտրելի ընել զայն. կը հետեւի ուրեմն թէ Մակարեանք ունէին ամենահաստատ ապացոյց որ իրենց ընտրելին կը հաստատուի, եթէ միայն նորա անունը կարենայ կցուիլ կառավարութեան հաճոյ չեղող անուան մը հետ, հոգ չէ թէ այս վերջինն յաջողէր իւր վրայ միացնել ո՛չ միայն Ընտրող. ժողովոյ միաձայն, բայց իրապէս բռնազբօսիկ, այլ նոյն իսկ համօրէն Հայ ժողովուրդի միաձայն քուէն։ Այս մասին չենք կարող տարակուսիլ, երբ գիտենք որ Կովկասոյ ռուս բարձրաստիճան պաշտօնեայք, Տօնտուքօվ-Կորսաքովէն սկսեալ, մինչ էջմիածնի Պրօկուրորը, կը ցանկային Մակար Սրբազանի հաստատութեան։ Եթէ կաթողիկոս հաստատուելու համար անհրաժեշտ լինէր Զարին ներկայանալ միայն իբր Ա. ընտրելի, Մակարեանք կարող էին, թէև քիչ մը դժուարութեամբ, զայդ ալ ի գլուխ հանել։ Սակայն վտանգն ոչ թէ Բ. ընտրելի լինելու, այլ առաւելապէս Խրիմեան Սրբազանի Ա. ընտրելի լինելու պատասխանատուութեան մէջ էր, որոյ դէմ զինուեցան Մակարեանք իրենց բոլոր զօրութեամբ և յաջողեցան արգելուլ այդ վտանգաւոր պատասխանատուութիւնը։

Այդ օրէն Մակարեանք կատարելապէս յաղթած էին։ Մելքիսեդեկ Սրբազանը պէտք էր ծառայէր միշտ [illegible] և Ն. Սրբազնութեան այս աննախանձելի դերը տալուն մէջ՝ մեղաւորը Մակարեանք չէին, զորա մեղքը պէտք է քաւէ նախորդ տարուան Ընտրող. ժողովոյ Ներսէսեան մեծամասնութիւնը։

Եւ մենք, մեր բոլոր դիւանագիտութեամբ հանդերձ, կարող չեղանք ըմբռնել այս նուրբ հաշիւները, ծնունդ հայկական խորամանկութեան, միամտութեամբ հաւատացինք որ Զմիւռնիոյ առաջնորդը Հայ ազգի միաձայն ընտրեալն էր, թէև իրողութիւնն այն է որ Ն. Սրբազնութիւնն ստացած էր 16 խորամանկ Մակարեաններու և 13 յուսահատ Խրիմեանականներու քուէները և պահ մը զմայլած մեր յաղթութեան վրայ, մոռցանք բոլորովին թէ վարագոյրին ետեւը կար կանգնած ուրիշ մը—Զարը—որ կարող էր օդը հանել մեր բոլոր ծրագիրն և այդ արբեցութեան պահուն սկսանք չորս կողմերէն հեռագիրներ տեղացնել շնորհաւորելու համար զՆ. Սրբազնութիւն, իբր Մելքիսեդեկ Բ. կաթողիկոս ամենայն Հայոց։

Կատակերգութիւն մ'էր այս, որուն մասնակից եղաւ նորա իսկ Ազգ. ժողովն և տարօրինակ բան, միակ երեսփոխանն, որ հակառակեցաւ Ազգ. ժողովոյ շնորհաւորական հեռագրին իբր կանխահաս նկատելով զայն, էր մի գաւառացի, յանձն առնելով իւր վրայ Զմիւռնիարանկ խմբագրի մը բոլոր Արամազդեան շանթը, կատակերգութիւն մ' որոյ ի տես կը զուարճանային Մակարեանք, յորոց ստուգիւ ոչ ոք գործեց մեր սխալը։ Նոքա մեզ նման չփափաքեցին, այլ ձեռքերնին ծալած սպասեցին կատակերգութեան վերջին արարուածին։

Այս արարուածը ներկայացաւ օգոստոս 3 ին։ Եւ մինչ ոմանք կ'սկսէին ծափահարել Վեհ. Զարի իմաստուն որոշումը, ուրիշները կը նկատէին որ հաստատութիւնը՝ հարազատ ծնունդն էր ապրիլ 21 ի ընտրութեան, թէ վաւերացման դէմ բողոքելէ առաջ, պէտք է բողոքել ընտրութեան դէմ, միւս կողմէն ուրիշներ ալ սուգ հագած, կ'սկսէին Երեմիական ողբեր կարդալ, Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հիմերը խախտեալ և իրաւունքները կապտեալ հռչակել և մինչեւ իսկ նորընտիր Վեհ. Կաթողիկոսը պատուել [illegible] ածականով։ Ողբերգական տեսարան մը բացուած էր. կատակերգութեան յաջորդած էր ողբերգութիւն։ Եւ այս ողբալից աղաղակ բարձրացնողներն ճշդիւ անոնք էին, որոնք ապրիլ 21 ի ընտրութիւնը կը գտնէին իսկ և իսկ համապատասխան հայ եկեղեցւոյ [illegible], ընտրութեան դէմ ամենափոքր դժգոհութիւն կը համարէին ազգադաւ ոճիր, հրով և սրով քաւուելու արժանի, և մինչ ամենատգէտ հայն անգամ գիտէ որ ընտրութիւնը կատարուեցաւ առանց Թուրքահայոց մասնակցութեան, անոնք՝ որք Ազգ. ժողովոյ մէջ նկատել տուին որ Թուրքահայոց իրաւունքը ըստ արժանւոյն յարգեալ չէր, համարուեցան Մեհրուժաններ, դաւաճաններ, երեսփոխանական պաշտօն վաճառողներ և ուրիշ ինչ տխեղծ ածական, զոր բառարանի մէջ կարող էք գտնել։

Բ.

Օրինական տեսակէտէ քննելով խնդիրը, կը գտնենք որ ներկայ արդիւնքը սպասելի էր կատարելապէս։ Մեր Ա. ընտրելին դատապարտուած լինելով [illegible], կը մնար միայն Բ. ընտրելին, որ արժանացաւ իսկ Զարին հաստատութեան։

Ամենէն առաջ տարակոյս չկայ թէ ընտրութիւնը կատարուեցաւ ճշդիւ կէտ առ կէտ ըստ Պոլոժէնիայի։ Թէ այդ օրէնքը պիտի գործադրուէր անվրէպ, զայդ մենք գիտէինք պաշտօնապէս։ Արդ մենք կա՛մ պէտք էր որ ընտրութենէն առաջ ձեռնպահ մնայինք, եթէ անպատճառ չէինք ուզեր մասնակցիլ ընտրութեան ըստ Պոլոժէնիայի, զոր մերժած ենք միշտ, կա՛մ յետ ընտրութեան պէտք էր բողոքէինք կատարուած ընտրական եղանակին դէմ։ Բայց մենք ո՛չ մին ըրինք և ո՛չ միւսը։ Եղանք ցանկ մը ղրկեցինք յէջմիածին, յայտարարելով թէ անոնցմէ ո՛վ որ ընտրուի կաթողիկոս, Թուրքահայերը կ'ընդունին։ Ուրեմն մենք մեր բոլոր ընտրական իրաւունքները կը զոհէինք անձի։ Բաւական էր որ ընտրուէր մեր ընտրելին, ինչ եղանակաւ հոգ չէ, մենք պարտաւոր էինք ընդունիլ։ Արդեօք ուղի՞ղ ընթացք էր սա։ Եթէ ընտրուէր Խրիմեանը կամ Մելքիսեդեկը, ընտրութիւնը կատարուած էր ըստ աւանդութեանց Հայաստանեայց եկեղեցւոյ, իսկ եթէ ընտրուէր Մակար կամ Պարզեանց, հայ եկեղեցւոյ շահերը վտանգուած էին, եկեղեցին հարուածուած էր։ Արդեօք տրամաբանակա՞ն էր սա։ Էջմիածնի ընտրողը կարող է ամենայն Հայոց Հայրապետութեան համար արժանաւոր չհամարիլ մեր ընտրելիներէն ո՛չ մին. արդեօք յանցա՞նք գործած, արդեօք հայ եկեղեցւոյ շահուց հակառա՞կ շարժած կը լինի։ Կարելի՞ է բռնանալ խղճի վրայ։

Այսպէս ուրեմն յայտնի էր թէ 84ի մեր ընտրական հռչակաւոր օրէնքը, դատապարտուած էր անգործադրելի մնալու։ Նա մի քառակուսի օրէնք էր, որ չէ կարող քալել։ Անցեալ տարի մեր ցանկը կարելի եղաւ ընդունել տալ յէջմիածին, զի թողունք որ այն ժամանակը մեր իրաւունքները յարգելու աւելի տրամադրութիւն կար, այլ զի ընտրողական ժողովոյ մեծամասնութիւնը Ներսէսեան էր և Ներսէս կը գտնուէր մեր ցանկի գլուխը։ Իսկ այս տարի այդ ցանկը շատ դժբաղդ եղաւ։ Տեղի տուաւ սաստիկ վէճերու և կրցաւ ընդունուիլ մի միայն Մակարեաններու հետ իրաւախոհութեամբ մը։ Առանց անոր մեր ցանկը կորսուած էր։ Եւ օրէնք մ՝ զոր կարելի կը լինի գործադրել շնորհիւ իրաւախոհութեան, դա օրէնք չէ։

Երբ յայտնի եղաւ նախորդ տարուան Մայիս 19ի և այս տարուան Ապրիլ 21ի ընտրութեանց արդիւնքը, ոչ եւս տարակոյս մնացած էր թէ ընտրութիւնը կատարուած էին ըստ Պոլոժէնիայի։ Իսկ մենք, որ այնչափ խստիւ կը դատապարտէինք այդ օրէնքը, ո՛չ միայն չը բողոքեցինք կատարուած ընտրութեան և ընտրական եղանակին դէմ, այլ ամենամեծ խնդութեամբ ընդունեցինք ընտրութիւնը, միայն այն պատճառաւ որ՝ ընտրեալներէն մինը մեր ցանկէն էր։ Յայտնի է որ ինքզինքնիս կը խաբէինք։ Շատ անգամ կը պատահի որ թէեւ կ'ըմբռնենք ճշմարտութիւնը ըստ արժանւոյն, սակայն կը սիրենք յարեալ մնալ կեղծ ճշմարտութեան։ Այս տկարութիւնը ունեցանք նաեւ մենք։ Համաձայն այն օրէնքին, որ գործադրեցաւ յէջմիածին, մեր ցանկը կրնար չընդունուիլ բնաւ, կամ առաջին ընտրելի կրնար լինել մեզ բոլորովին անծանօթ եկեղեցական մը, և եթէ այս անգամ այդպէս չէ եղած պատահմամբ կամ դիտմամբ, դա պատճառ մը չէ որ ուրիշ ընտրութեանց միջոցին ալ այդպէս չը լինի։ Այս ամենահասարակ ճշմարտութիւնը չէինք կարող չըմբռնել, բայց և այնպէս եղանք հեռագրաւ գոհութիւն յայտնեցինք Սինօդին կատարուած իմաստուն ընտրութեան համար։ Այդ ընտրութիւնը կատարուած էր ըստ Պոլոժէնիայի, ուրեմն մենք գոհութիւն յայտնելով կը ցուցնէինք թէ կ'ընդունինք ընտրութիւնը՝ որ կատարուեցաւ ըստ Պոլոժէնիայի։ Իսկ Պոլոժէնիայի ընտրական եղանակը յայտնի է։ Այդ օրէնքին համաձայն կ'ընտրուին ո՛չ թէ մէկ կաթողիկոս, այլ երկու կաթողիկոսացուներ։ Եւ այդպէս ալ եղած էր։ Ապրիլ 21ին ընտրուած էին թէ՝ Մելքիսեդ և թէ՝ Մակար Սրբազանները և երբ մենք կը յայտարարէինք թէ գոհ ենք ընտրութենէն արդեօք ուրիշները պարտաւո՞ր կամ կարո՞ղ էին մեր գոհունակութիւնը թարգմանել հետեւեալ խօսքերով—«Մելքիսեդեկի ընտրութենէն գոհ ենք, իսկ Մակարի ընտրութենէն դժգոհ»։ Ճշմարտութիւնը այն է սակայն թէ, մենք կը զոհէինք սկզբունքը անձին համար։ Ո՞վ կարող է ասել թէ ուղիղ ընթացքի կը հետեւէինք։

Երբ միանգամ ընդունեցինք ընտրութիւնը ըստ Պոլոժէնիայի, չէինք կարող ընդունիլ այդ ընտրութեան մի մասը և մերժել մի ուրիշ մասը։ Կաթողիկոսական հաստատութիւնը մի մասն է կաթողիկոսի ընտրութեան ըստ Պոլոժէնիայի և երբ ընդունեցինք ընտրութիւնը, չենք կարող մերժել հաստատութիւնը։ Ըստ օրինի Զարը ունի իրաւունք հաստատելու իրեն ներկայացեալ ընտրելիներէն մին կամ միւսը, և եթէ մինչեւ ցարդ Ա. ընտրելիները միայն հաստատուած էին, դա պատճառ մը չէր որ այս անգամ չը հաստատուէր Բ. ընտրելին։ Օրէնքը մեզ անծանօթ չէր և մենք պարտաւոր էինք գիտնալ թէ ներկայ արդիւնքը ուր ուրեմն սպասելի էր։ Բ. ընտրելւոյ հաստատութիւնը հաւանական պատահականութիւն մ'էր, իսկ մենք ո՛չ միայն բան մը չըրինք արգիլելու զայն, այլ մեր կուսակցական խաղերով և հաշիւներով փութացուցինք կատարել, բայց ցաւալի իրողութիւնը։ Իսկ այժմ, երբ ամեն ինչ վերջացած է, կ'ուզենք բողոքել կատարեալ իրողութեան դէմ։ Կը նմանինք այն մարդուն, որ կը դիմէ դատարանի արդարութեան, կանխաւ գիտնալով որ դատարանը կա՛մ իրաւունք պիտի տայ իրեն, կա՛մ ոչ. և երբ կը կորսնցնէ դատը, աղաղակ կը բարձրացնէ թէ իւր իրաւունքը բռնաբարուած է դատարանի կողմէն, մինչ գիտէր թէ կարող էր պատահիլ այդ։

Երբ ապրիլ 21ին Մելքիսեդեկ Սրբազան [illegible]թիւնը, թէեւ Մելքիսեդեկ Սրբազան ընտրուած էր Պոլոժէնիայի օրինօք. իսկ երբ օգոստ. 3ին հաստատուեցաւ Մակար Սրբազան, կ'ուզենք բողոքել, թէեւ Մակար Սրբազան հաստատուած էր ճշդիւ նոյն օրինօք, որով ընտրուած էր Զմիւռնիոյ առաջնորդը։ Ո՞ւր է ուղղութիւնը։

Ճշմարտութիւնը այն է սակայն թէ մեզ աւելի կը հետաքրքրէ անձը, քան սկզբունքը։ Սկզբունքի պատրուակին ներքեւ կը յուզենք իրապէս անձի խնդիր և միամտութեամբ կը հաւատանք թէ կարող ենք խաբել ուրիշները։ Ինչ պատճառաւ խումբ մը Մելքիսեդեկեանք այս պահուս ամենէն աւելի աւանդապահ հանդիսանալ կը ձեւանան պաշտպանութեան Հայաստանեայց եկեղեցւոյ դարաւոր իրաւանց, որոյ կարծեցեալ բռնաբարումը ամենէն աւելի կ'ազդէ Զմիւռնիոյ Գաւառական ժողովին վրայ, որ ինչպէս կ'երեւի այն ստենագրութենէն, զոր հրատարակեց Արեւելեան Մամուլ, կազմուած լինելու է միայն Չիլինկիրեանէ և Տամուրեանէ։

Սակայն այն անձինք, որք այժմ Բ. ընտրելւոյ հաստատութեամբ հայ եկեղեցին կործանուած կը համարին, տարի մ'առաջ, երբ Մելքիսեդեկ Սրբազան Բ. ընտրելի էր, կ'առաջարկէին կրկին ընտրութիւն չընել, այլ կաթողիկոս հռչակել զՆ. Սրբազնութիւն։ Գաղափարները ո՜րչափ կարող են յեղաշրջուիլ տարի մը յետոյ։ Ո՞ւր է անկեղծութիւնը։

Գ.

Երբ ամեն փաստ կը պակսի, կարգը կուգայ գուշակութեանց։ Հայ եկեղեցին պիտի կործանի Մակար Կաթողիկոսի օրով։ Անոնք, որք կուսակցական անձուկ շրջանակէ քիչ մ'աւելի անդին կարող են տեսնել, կարող են ծիծաղիլ միայն այս չարամիտ գուշակներու վրայ։ Մենք կը հաւատանք թէ հայ եկեղեցւոյ հիմերը այնչափ ամրապինդ են, որ այնչափ դիւրաւ չեն խախտիր, որչափ ալ նորընտիր կաթողիկոսը լինի օտարին վաճառուած մի եկեղեցական, որպէս հաւատացնել կ'ուզեն ոմանք չարամտօք։ Այդ գուշակութիւնը հայհոյութիւն են հայ եկեղեցւոյ դէմ։

Իսկ արժանեաց խնդիրը տարբեր է։ Զմիւռնիոյ առաջնորդը Մամուրեանի մ'համար կրնայ դերընտիր յատկութիւններ ունեցած լինել, նոյնպէս Նոր-Նախիջեւանի և Պեսարաբիոյ Նախկին առաջնորդը կրնայ ունեցած լինել յատկութիւններ, որք Սիմէոնեանցի մը միայն կրնան ծանօթ լինել։ Բայց ինչ որ իրականութիւն է, տարբեր է այն։ Մելքիսեդեկ Սրբազան է սակաւին անփորձ մի եկեղեցական։ Իւր Զմիւռնիոյ առաջնորդութիւնը միայն ծանօթ է, թէեւ իւր պաշտօնավարութեան ինչ ինչ պարագայներ, որոց դէմ կը բողոքուի, և մանաւանդ իւր կաթողիկոսական ընտրութիւնը յաջողցնելու համար իւր կուսակցաց ի գործ դրած ենքեքներ, որոց մէջ եթէ ստուգուի իւր մասնակցութիւնը, լաւ երաշխաւորութիւն չեն ապագայն համար։

Իսկ Մակար Սրբազան աւելի ծանօթ է և աւելի փորձեալ։ Կրնայ ունեցած լինել թերութիւններ և առաւելութիւն մ'է որ իւր թերութիւնները ծանօթ են։ Կը վայելէ ռուս կառավարութեան ջերմ համակրութիւնը և յարգանքը, որպէս տեսնուեցաւ իւր հաստատութեան առթիւ և որք իրեն համար յանցանք մը չեն, և այդ համակրութենէն իրաւունք ունինք շատ բաներ սպասելու հայ եկեղեցւոյ և հայ ուսումնարանաց օգտին համար։ Երբ գժտեալ ենք մէկի մը հետ, հաշտութեան համար նորա մօտ չեն ղրկեր այդ պիսի միջնորդ՝ անոր անհաճոյ եղող մէկը։ Մելքիսեդեկ սրբազան որպէս փորձը ցոյց տըւաւ, այսպիսի միջնորդ միայն կրնար լինիլ։ Այս պահուս ամէն բան վեր կայ հայ ուսումնարանաց խնդիրը և մինչ ռուս կառավարութիւնը այդ խնդրոյ մասին կրնար պաղ ընդունելութիւն մ'ընել Մելքիսեդեկ Սրբազանի, Մակար կաթողիկոսի առթիւ կը յուսանք աւելի յաջող արդիւնք։

Ի հարկէ հայ ժողովրդեան համար աւելի ցանկալի էր Մայր-Աթոռոյ վրայ բազմած տեսնել Ներսէս մը կամ Խրիմեան մը, սակայն առաջնոյն համար նախախնամութիւնը, իսկ երկրորդին համար Սինօդականք այլազգ տնօրինած էին։ Իւր ազգէն սիրուած ժողովրդական Հայրապետ մը, երբ իւր կողմը ունի ժողովուրդը, տիրող կառավարութեան մը մօտ աւելի յարգ կարող է վայելել, աւելի ազդուապէս կարող է լսելի ընել իւր ձայնը։ Եթէ նորընտիր կաթողիկոսը իւր կողմը չունի դժբաղդաբար այդ առաւելութիւնը, ռուս կառավարութեան մօտ իւր վայելած համակրանքը՝ արհամարհելի առաւելութիւն մը չէ սակայն, եթէ միայն ուզէ կամ կարող լինի այդ համակրանքը ի գործ դնել իւր ազգի և եկեղեցւոյ օգտին համար։

Այս ալ ասենք որ այսու [illegible] ընդ միշտ փարատած է պատրանքը, փոշին սրբուած է մեր աչքերէն։ Մինչև անցեալ տարի միամտութեամբ կը հաւատայինք թէ ռուս կառավարութիւնը թէ և յօրինած է Պոլոժէնիան, սակայն չպիտի գործադրէ զայն, պիտի թողու որ մենք մեր ուզած կերպով ընտրենք մեր կաթողիկոսը։ Վերջին ժամուն իմացանք որ խաբուած էինք։ Առանց պահանջուելու զիջում ըրինք, մերժելով 66ի [illegible] գրութիւնը և ընդունելով 84ի [illegible] գրութիւնը։ Սակայն ի զուր, Պոլոժէնիան գործադրեցաւ իւր բոլոր մանրամասնութեամբ, բայց և այնպէս չէինք կարող հաւատալ թէ Վեհ. Զարը իւր վճիռ իրաւունքն ի գործ դնելու չափ առաջ պիտի երթայ, հաստատելով Բ. ընտրելին։ Վերջին Պոլոժէնիայի մէջ գտնուած ձեւակերպութիւն մ'է միայն, յորմէ երբեք չպիտի ուզէին օգուտ քաղել Ռուսաց Վեհ. կայսերք, որպէս մինչեւ ցարդ չէին ուզած, հաստատելով միշտ Ա. ընտրելին։ Սակայն չարաչար խաբուած ենք. թերեւս ռուս կառավարութիւնն ուզած էր միանգամ ընդ միշտ փարատել մեր պատրանքը, թերեւս Կոմս Թոլսթոյ ուզած էր [illegible], ինչ որ ալ լինի, այսօր մերկ իրականութեան առջեւ կը գտնուինք, ոչ եւս կարող ենք խաբել ինքզինքնիս . . . .

Կը վերջացնենք եզրակացնելով,

1. Ապրիլ 21ի ընտրութիւնը կը կրէր այնպիսի հանգամանքներ, որ անպատճառ ներկայ արդիւնքը միայն կարող էին ունենալ.
2. Օրէնքի տեսակէտով ներկայ արդիւնքը անսպասելի չէր երբեք.
3. Մակար Կաթողիկոսի պաշտօնավարութիւնը կրնայ ո՛չ միայն վնասակար չը լինել, այլ իւր մասնաւոր առաւելութեանց շնորհիւ մեծապէս օգտակար լինել Ազգին և Եկեղեցւոյն։

Յաջորդ յօդուածով մը պիտի կատարեմ տեսութիւն մը, վերջին կաթողիկոսական ընտրութեանց առթիւ զանազան կուսակցութեանց և մանաւանդ Վանեցւոց բռնած ուղղութեան վրայ։

Մ. ՄԱԼՈՅԵԱՆ

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆ

Էվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ումումիյէ խաւրէսի մահլուլաթ չիւպէսինտէ պէհէր կիւն միւզայէտէյէ իճրա օլունմագտա օլան աթիւլզիքր մահլուլաթըն մուայէնէն օլան 4 հաֆթա միւտտէթ իլանընտան Չինձի հաֆթասը օլան իշպու 1301 սենէսի Թէշրինի սանիսին 4ինճի բազար էրթէսի կիւնինտէն իթիպարէն 1 հաֆթա զարֆընտա Թալիպ օլանլարըն գըյմէթը մուխամմէնէսինին էօշրինէ միւսավի թէէմինաթ աքչէսի իլէ պէրապէր խաւրէսի մէգաքիրէսի միւրաճաաթ իթմէլէրի լուզում կէլիր պէհէր լը մուաճջէլէ մահսուպէն սուրէթ վէ սէրկի գապուլ օլունմայաճաղը Յինճի տէֆա օլարագ իլան օլունուր։

· 50000 · 38 · — Չէնկէլ գարիյէսինտէ Նէնի մահալլէսինտէ տէրունինտէ 1 գուլիպէյի միւշթէմիլ Թէրլիքէն 8588 մէթրո վէ սէնէվի 5333 ղրշ. քիրալը 1 գըթա պօսթան կէտիկլինին պիւթիւնի 4 հիսսէ իթիպարըլէ 3 հիսսէսի վէ միւլքինին 6 հիսսէտէն 3 1/2 հիսսէսի։ (Հիսսէի մահլուլէ հէր նէ գատար սիր կէտիք տախլինտէ իսէ տէ միւթէվէֆանըն հալը հայաթընտա հիսսէսինէ այիտ մահալ էթրաֆընտա Թարիգ չէվիրէրէք էլէժմ 4000 ղրշ. իլէ միւսթագիլ պօսթան մահալ օլարագ գուլլանըլը օլտուղու)

· 20000 · 9 — Զարչըի քէպիրտէ Պէյզատէն Սահաֆլար գարշըսը սօգաղընտա Թէրքիպէն 11 մէթրո արսատէ չէհրի 150 ղրշ. քիրալը քէարկիր 1 պապ խաֆաֆ տիւքեանըլըն կէտիկլինին պիւթիւնի։

· 15000 · 5 · — Շէյխիւլ հարէմ Հիւսէյին աղա մահալլէսինտէ Ֆիւչիւ Եագըճը սօգաղընտա Թէրքիպէն 72 մէթրո 1 գըթա մէնզիլ արսասը։

· 18000 · 135 · — Պէյօղլընտա Շէյխիւլ հարէմ Հիւսէյին աղա մահալլէսինտէ Թարլա պաշը ճատտէսինտէ Թէրքիպէն 72 մէթրո 1 գըթա մէնզիլ արսասը։

· 23750 · 147 · — Պալըգ բազարընտա Շէյխ Մէհմէտ Գիլանի մահալլէսինտէ Պալըգ բազարը ճատտէսինտէ Թէրքիպէն 140 զըրա արսատէ ֆէվգինտէ 3 օտայը միւշթէմիլ սէնէվի 10000 ղրշ. քիրալը քէարկիր 1 պապ խանէարճը մաղազասընըն կէտիկլինին 120 սէհիմտէն 7 1/2 սէհիմի վէ գալէի զէմին վագըֆընտան պիլա կէտիք գալէ մահալինին իթիպարը մէգտիւր իլէ 11 1/2 սէհիմի։

· 3000 · 44 · — Զարչըի քէպիրտէ Թէրլիքճիլէր սօգաղընտա Թէրքիպէն 22 մէթրո արսատէ չէհրի 80 ղրշ. քիրալը 1 պապ Թաճիր տիւքեանը կէտիկլինին սիւլիւս հիսսէսի։

· 4000 · 9 ճէտիտ · — Իսկիւտարտա Իչաճի պաշը մահալլէսինտէ Պագգալ սօգաղընտա Թէրքիպէն 35 մէթրո արսատէ 2 օտա վէ 1 սոֆա վէ 1 գույու վէ 172 զըրա պաղչէյի միւշթէմիլ չէհրի 20 ղրշ. քիրալը 1 պապ ախշապ մէնզիլին պիւթիւնի։

· 5000 · 17 · — Զարչըի քէպիրտէ Եօրղանճըլար իչինտէ Եէշիլ տիրէք սօգաղընտա Թէրքիպէն 9 մէթրո արսատէ չէհրի 40 ղրշ. քիրայա միւշթէմիլ միւլք մա կէտիք 1 պապ Եօրղանճը տիւքեանը։

· 2331 · 45 · — Թավուգ բազարընտա Հաճի Հիւսէյին աղա մահալլէսինտէ Չիլինկիրլէր ճատտէսինտէ Թէրքիպէն 22 մէթրո արսատէ չէհրի 40 ղրշ. քիրալը քէարկիր պիր պապ չիլինկիր տիւքեանը կէտիկլինին 9

· 1167 · 10 · — Զարչըի քէպիրտէ Քէպէճի խանընտա ալթ գաթտա Թէրքիպէն 38 մէթրո արսատէ չէհրի 40 ղրշ. քիրալը պիր պապ օտանըն 9 հիսսէտէն 3 հիսսէսի։

· 1733 · 86 · — Թահթա գալէտէ Րիւստէմ բաշա մահալլէսինտէ Ուզուն չարշը ճատտէսինտէ Թէրքիպէն 22 մէթրո արսատէ ֆէվգինտէ 8 օտայը միւշթէմիլ 1 պապ գունտուրաճը տիւքեանընըն 120 աղչէտէն 5 աղչէսի վէ 1 աղչէնին խումս հիսսէսի։

· 5000 · 9 · — Սգաֆրայտա Չագըր աղա մահալլէսինտէ Ճամիի շէրիֆ սօգաղընտա Թէրքիպէն 45 մէթրո արսատէ 2 օտա վէ 1 սոֆա վէ 1 գույու վէ 30 մէթրո պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլ։

· 166 · ճէտիտ 51 · — Իսկիւտարտա Խէվաճէ Հիւսնա խաթունի մահալլէսինտէ Պէօ- հիսսէտէն 3 հիսսէսի։

· 2331 · 45 · — Թավուգ բազարընտա Հաճի Հիւսէյին աղա մահալլէսինտէ Չիլինկիրլէր ճատտէսինտէ Թէրքիպէն 22 մէթրո արսատէ չէհրի 40 ղրշ. քիրալը 1 պապ տէօքմէճի տիւքեանը կէտիկլինին 9 հիսսէտէն 3 հիսսէսի։

յիւք իսկէլէ մէյտանընտա Թէրքիպէն 18 մէթրո արսատէ չէհրի 110 ղրշ. քիրալը 1 պապ պէրպէր տիւքեանը կէտիկլինին 6 հիսսէտէն 1 հիսսէսի։

· 4070 · 304 · — Պէյլէրպէյի գարիյէսինտէ Պէյլէրպէյի ճատտէսինտէ Թէրքիպէն 76 մէթրո արսատէ չէհրի 300 ղրշ. քիրալը ախշապ 1 պապ աշճը տիւքեանընըն կէտիկլինին 120 սէհիմտէն 22 1/2 սէհիմ հիսսէսի։

· 666 · 46 · — Զարչըի քէպիրտէ Քէպէճի խանընտա իւսթ գաթտա Թէրքիպէն 15 մէթրո արսատէ մէսթուտ 1 պապ օտանըն 9 հիսսէտէն 3 հիսսէսի։

· 834 · 58 · — Զարչըի քէպիրտէ Քէպէճի խանընտա իւսթ գաթտա Թէրքիպէն 15 մէթրո արսատէ մէսթուտ 1 պապ օտանըն 9 հիսսէտէն 3 հիսսէսի։

· 1000 · 21 · — Զարչըի քէպիրտէ Քէպէճի խանընտա իչ խանտա Թէրքիպէն 15 մէթրո արսատէ չէհրի 20 ղրշ. քիրալը պիր պապ օտանըն 9 հիսսէտէն 3 հիսսէսի։

· 4300 · 9 · — Զարչըի քէպիրտէ Եաղլըգճըլար ճատտէսինտէ Թէրքիպէն 11 մէթրո արսատէ չէհրի 100 ղրշ. քիրալը քէարկիր 1 պապ Եէմէնիճի տիւքեանընըն կէտիկլինին 120 սէհիմտէն 45 վէ 1 սէհիմին րուպ հիսսէսի։

· 666 · 57 · — Զարչըի քէպիրտէ Քէպէճի խանընտա իչ խանտա Թէրքիպէն 15 մէթրո արսատէ մէսթուտ 1 պապ օտանըն 9 հիսսէտէն 3 հիսսէսի։

· 35000 · 38 · — Ֆէնէր գարիյէսինտէ Ճաֆէր Սու պաշը մահալլէսինտէ Քիրէճխանէ սօգաղընտա Թէրքիպէն 60 մէթրո արսատէ 5 օտա վէ 2 սոֆա վէ 60 զըրա պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլին պիւթիւնի։

· 43000 · 42 · 40 · — Ֆէնէրտէ Ճաֆէր Սու պաշը մահալլէսինտէ Քիրէճխանէ սօգաղընտա Թէրքիպէն 60 մէթրո արսատէ 5 օտա վէ 2 սոֆա վէ 60 մէթրո պաղչէ վէ իթթիսալինտէ 120 մէթրո 1 գըթա մէնզիլ արսասընը միւշթէմիլ ախշապ 1 պապ մէնզիլ մա արսանըն պիւթիւնի։

· 7000 · 6 · — Այվանսէրայտա Խէվաճէ Ալի մահալլէսինտէ Էտհէմ աղա սօգաղընտա Թէրքիպէն 145 մէթրո արսատէ 7 օտա վէ 3 սոֆա վէ 3 գույու վէ 334 մէթրո պաղչէյի միւշթէմիլ պէրմուճիպը խարիթա ախշապ վէ խարապ 1 պապ մէնզիլ։

· 1675 · 2 · — Այվանսէրայտա Խէվաճէ Ալի մահալլէսինտէ Թաշճը Հիւսէյին աղա մահալլէսինտէ պէրմուճիպը խարիթա 254 մէթրո 1 գըթա մէնզիլ արսասը։

· 1630 · միւքէրրէր 2 · — Այվանսէրայտա Խէվաճէ Ալի մահալլէսինտէ Թաշճը Հիւսէյին աղա մահալլէսինտէ պէր մուճիպը խարիթա 217 մէթրո 1 գըթա մէնզիլ արսասը։

· 5000 · միւքէրրէր 9 · — Այվանսէրայտա Խէվաճէ Ալի մահալլէսինտէ Թիւրպէ սօգաղընտա 96 մէթրո արսատէ 5 օտա վէ 2 սոֆա վէ 1 գույու վէ 96 մէթրո պաղչէյի միւշթէմիլ պէր մուճիպը խարիթա ախշապ վէ խարապ 1 պապ մէնզիլ։

· 6000 · 9 · — Այվանսէրայտա Խէվաճէ Ալի մահալլէսինտէ Թիւրպէ սօգաղընտա 96 մէթրո արսատէ 5 օտա վէ 2 սոֆա վէ 1 գույու վէ 96 մէթրո պաղչէյի միւշթէմիլ ախշապ վէ խարապ 1 պապ մէնզիլ։

---

(1) Ճիւմլէլէրին պաշլարընտաքի հիզատա պուլունան րագամլար մահլուլաթըն նումէրօլարընը, իքինճի հիզատաքիլէր գըյմէթը մուխամմէնէլէրի, վէ իւչիւնճիւ հիզատաքիլէր՝ պէտէլը միւզայէտէլէրինի պիլտիրմէքտէ տիրլէր։

ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ

Ի ՄԷՋ ՍԵՐՊԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԵՐՊԵՐՈՒՆ ՅԱՏԱԿԱԳԻԾԸ

—ՊԵԼԿՐԱՏ, 20 Նոյմ.

Ահաւասիկ Միլան Թագաւորին յատակագիծն, որ բոլորովին ի դերեւ ելաւ Սլիվնիծայի պարտութեամբ։

Մինչդեռ Դանուբի զօրաբաժինը Բիրոդի ճանբով Սոֆիայի վրայ կը յառաջանար Տրակոմանի կիրճէն, Շումատիայի զօրաբաժինը Դրինէն և Պրէզնիքէն պիտի անցնէր և Մորավայի զօրաբաժինն ալ Վլասինայէն, Ռատոմիրէն և Բէրնիքէն։ Այս վերջին երկու զօրաբաժինք իրարու պիտի միանային Վիթոշի բարձանց վրայ։

Եթէ այս շարժում ճշդութեամբ ի գործ դրուէր, Սերպաց յաղթութիւնն աներկբայ էր. որովհետեւ Պուլկարք՝ շրջապատուելու երկիւղէն՝ պիտի հարկադրէին հեռանալ Սլիվնիծայի դիրքերէն։ Որպէս զի այս յատակագիծ յաջողէր, Դանուբի զօրաբաժինը պաշտպանողականի վրայ մնալու էր ի Տրակոման, մինչեւ որ Շումատիայի և Մորավայի զօրաբաժինք միանային միմեանց։ Բայց, Թագաւորը գաղափարեց գործերն, և չատ կանուխ յարձակեցաւ։ Երկուշաբթի և Չորեքշաբթի ճակատամարտք աղէտաբեր եղան Սերպաց համար։ Այդ երկու աւուրց մէջ, Մորավայի և Շումատիայի զօրաբաժինք կը կռուէին իրենց կիրճերուն մէջ, հարկադրեալ լինելով յարձակմամբ առնուլ հողի մէն մի կտոր։ Միացումը չկրցաւ իրագործուիլ ժամանակին, և եթէ Պատերազմը շարունակի, հարկ է ահեղ ճիգեր ընել կորսուած գետինը ձեռք ձգելու համար։ (Թան.)

ՍԼԻՎՆԻՁԱ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ ՑՆԾՈՒԹԻՒՆԸ

ՍԵՐՊԵՐՈՒՆ ՎՀԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ՆՈՐ ՀԵՌԱԳՐԵՐ ՀԱՎԱՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

— ՍՈՖԻԱ, 20 Նոյմ.

Մեծ ուրախութիւն կայ Պուլկարիոյ Մայրաքաղաքին մէջ։

Շնորհիւ պուլկարական վերջին յաղթութեանց, ամեն վտանգ անհետացած է։

Պուլկարաց ոյժերն օր ըստ օրէ կ'աճին, Արեւելեան Ռումէլիէն նոր զօրաց գալստեամբ։ Այսօր ալ տասն հազար (10,000) զօրք եկաւ Արեւելեան Ռումէլիէն։

Սլիվնիծայի ճակատամարտին մէջ, Պուլկարք ունեցան 900 վիրաւոր և մեռեալ, յորս տասնի չափ սպայք։ Ճակատամարտին մասնակցեր էին հետեւակազօրաց Երդ և Դրդ գունդերը, Հրետաւորաց (ձիդանօթայիք զօրաց) առաջին գունդն և մաս մ'ալ Ռումէլիոյ զօրքեր։

Սերպք ուրիշ պարտութիւն մ'ալ կրած են Նինչի կիրճին մէջ, ուստից կը փորձէին անցնելով գալ միանալ Միլան Թագաւորի Բանակին։ Սերպք թողուցին նաեւ երկիրն ի մէջ Սմալդքայի և Սլավնիայի։

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ՍԵՐՊԱՑ

— ՊԵԼԿՐԱՏ, 21 Նոյմ.

Կը հաստատուի թէ Սերպերուն պարտութիւնն արդարեւ ծանր է։

Միլան Թագաւորը վերադարձաւ Բիրոդ (*)։

Օդին գէշութեան պատճառաւ,—(և հարկաւ ուրիշ պատճառներով ալ)—սերպ Բանակին բոլոր գործողութիւնք դադրեցան։

Կը կարծուի թէ Պատերազմը պիտի երկարի, և տեւէ ձմրան մի մեծ մասն, որ այժմէն կ'երեւի թէ այս տարի չատ խիստ պիտի լինի։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ ՆԱՀԱՆՋԸ

—ՍԼԻՎՆԻՁԱ, 21 Նոյմ.

Սերպ Բանակին նահանջի շարժումը, զոր ինչ ինչ կէտերու վրայ պուլկար հեծելազօրքն արդէն դիտած էր, այսօր կը շեշտուի և կ'ընդհանրանայ։ Այժմ սերպիական միայն մէկ զօրաբաժին մնացած է Սլինչի կողմը։

Պրեսնիք, զոր Սերպք թողեր էին, վերստին գրաւուեցաւ Պուլկարաց կողմէ։—(Ո՞ւր մնացին զՄիլան Թագաւորը «գլխարաց ընդունող» Պուլկարք, որք սերպիական պզտոր երեւակայութեանց մէջ միայն գոյութիւն ունեցած լինել կը թուին։)

Սերպք կը թուին ետ քաշուիլ Դրնի եւ սահմանագլխոյ ուղղութեամբ։ Այս նահանջման պատճառ լինել կը թուի Զարիպրոտի ճամբով պարէն ստանալու անհնարութիւնը, զի Պուլկարք վերջնապէս գրաւած են այդ ճամբան։

Պուլկարք առանց դժուարութեան վերագրաւեցին զՏրակոման։ Բանիծա Հարիւրապետին պուլկար զօրախումբն յառաջացաւ մինչեւ Զարիպրոտ, և աւելի անդին, դէպի սահմանագլուխն, և այս խիզախ արշաւանաց միջոցին հազարաւոր Սերպեր գերի վարեր է, կ'ըսուի։

Գերիները կը պատմեն թէ ո՛րչափ վհատած են Սերպք։ Եւ անոնց խօսքը ճշմարիտ է. զի Սերպք առանց կռուելու կը նահանջեն։

Պուլկար Բանակն, այսօր համախմբեալ ի Սլիվնիծա, կը թուի թէ յառաջ պիտի քալէ և մտնէ սերպական հողն։

Ալեքսանդր Իշխանն, հեծելախումբ մը հետն առած, ամենէն յառաջ ճամբայ ելաւ, թշնամւոյն դիրքերն ու շարժումներն հետազօտելու։

Սերպք չյաջողեցան ի գործ դնել իրենց յանդուգն յատակագիծն, որ էր՝ Պուլկարներն յանկարծակիի բերելով գրաւել զՍոֆիա, Արեւելեան Ռումէլիոյ զօրաց ի Պուլկարիա ժամանումէն յառաջ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԿՈՐՈՒՍՏՔ ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ

ՍՈՖԻԱ, 22 Նոյեմբեր.

Պատերազմի սկիզբէն ի վեր, Պուլկարաց կորուստն է 2000 հոգի, որոց 200ը մեռեալ։ Վիրաւորաց մեծ մասը թեթեւակի վիրաւորուած է. գրեթէ 350 հոգի ծանր վէրքեր ստացած են։

Քաղաքին չափ քաղաքային շարժուն հիւանդանոցներ կան աստ, յորս կը դարմանուին թեթեւակի վիրաւորեալ զինուորք։ Գալով միւսներուն, փոխադրուած են զինուորական հիւանդանոցն, որ 800 անկողին ունի։

Օտարազգիք իրենց աջակցութիւնը կը նուիրեն մեծ անձնուիրութեամբ։ Սոֆիայէն 8 քիլոմէթր հեռի, ի Վլատայա հիւանդանոց մը կառուցուած է, ուր կը փոխադրուին ապաքինողները։ Մի միայն կը պակսին դեղերն մանաւանդ մաքրեցուցիչք։

Երեք օրէ ի վեր, չրջանն հիւանդանոցի կառքերը կը պտըտին կռուոյ դաշտին վրայ՝ թաղելու համար մեռեալներն, որոց մեծ մասը սերպ են։

Յառաջապահներն ընդունած են աւելի քան 500 Սերպեր, որք կու գային անձնատուր լինել և որք երեք օրէ ի վեր սնունդէ զրկուած էին։ Գերիները Սոֆիա բերուեցան, ուր լաւ կը խնամուին։

Բանակը կանոնաւորապէս կը պարէնաւորի։ Ամեն օր 5-600 սայլ Սոֆիայի և Սլիվնիծայի միջեւ կ'երթեւեկեն։

Պուլկար բանակը չատ աճած և զօրացած է երեք օրէ ի վեր։

—ԲԻՐՈԴ, 23 Նոյ.

Նոյեմբեր 17 ի ճակատամարտին ժամանակ, Պուլկար վաշտ մը նշան ըրաւ Սերպ վաշտի մը թէ կ'ուզէր անձնատուր լինել։ Այլ այն պահուն ուր Սերպ վաշտին հրամանատարը կը մօտենար ձեռքը կարկառած Պուլկար սպային, սա րէվոլվէրի հարուածով մ'սպաննեց զայն։ Մի և նոյն ժամանակ Պուլկարք սկսան կրակ ընել Սերպաց վրայ։

—ՍՈՖԻԱ, 23 Նոյ.

Աղեքսանդր Իշխանն այս առաւօտ Զարիպրոտ գնաց, ուստից Սերպք բոլորովին քաշուած են։

Երէկ, կիրակի, միջօրէէն յետոյ, ճակատամարտ վերսկսաւ Տրակոմանի բարձանց վրայ, ուստից Սերպք վտարեցան դէպ ի սահմանագլուխ։ Թրնովայէն նոր հասած ռումէլիցի գունդ մ'է որ մղեց այս ճակատամարտն, ուր սքանչելի կերպիւ կռուեցաւ։ Արեւ. Ռումէլիէն միշտ նոր զօրք կը հասնի։

Գնդապետ Բանիծա, ի գլուխ իւր կամաւորաց, այսօր կռիւ մ'ունեցաւ Բէժանիի մօտ, Բիրոդի ճանբուն վրայ։

Պուլկարք թուի թէ որոշած են պատերազմի վայրը փոխադրել սերպ հողին վրայ։

Ի ՍԵՐՊԻԱ

ՊԵԼԿՐԱՏ, 21 Նոյմ.

Այլ եւս չեն ուրացուիր սերպ բանակին ձախողութիւններն և անձկութեամբ կը հարցուի թէ ինչ պիտի լինի այս դժբաղդ պատերազմին արդիւնքը։ Պ. Ռիստիչ և իւր կուսակիցք որք ցարդ ընդդիմացած էին այդ եղերաշրջան կռուոյն, անշուշտ օգուտ պիտի քաղեն իրաց արդի վիճակէն։

—ՊԵԼԿՐԱՏ, 21 Նոյմ.

Պ. Կարաշանին, հեռագրաւ Թագաւորին քով կոչուելով, սրընթաց կառախմբով Բիրոդ գնաց։ Թագաւորն անոր ընդառաջ գնաց մինչեւ Աք-Բալանքա։ Թագաւորին նախագահութեամբ զինուորական մեծ ատեան մը գումարեցաւ։

Վիտինի պաշարումը թողուած է։ Լէշանինի զօրաբաժնին մեծ մասը Պէրքովիծայի ճանբով Սոֆիայի վրայ կը յառաջանայ (՞.՞.)։

Զօրավար Միլիւդինովիչ հիւանդացաւ Սլիվնիծայի առջեւ կրած պարտութեան վշտէն։ Կ'ըսուի թէ Դանուբի զօրաբաժնին հրամանատարութիւնը պիտի տրուի գնդապետ Հորվաթի։

— ՊԵԼԿՐԱՏ, 21 Նոյմ.

Թագաւորական հրամանագիր մը ի զէն կը կոչէ երկրորդ կարգի պահեստի զօրքերն, որք 32,000 հոգիէ կը բաղկանան. Ամեն ջանք կը լինի որպէս զի այդ բանակ կարենայ յառաջիկայ երկուշաբթի օր համախմբիլ ի Բիրոդ։

Տակաւին $2\frac{1}{2}$ միլիոն Փր. կայ Գանձուն մէջ. և բանակը պարէնաւորեալ է մինչեւ 27 Նոյեմբեր։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Նոյեմբեր 19 թուով Վիէննայէ կը հեռագրեն առ Տէյլի Թէլէկրաֆ. «Ռումանական կառավարութիւնը բողոքագիր մ'ուղղեց Սերպիոյ և Պուլկարիոյ՝ վասն բռնաբարման Դանուբի չէզոքութեան։ Ռումանիա նմանապէս զեկոյց մը ղրկեց աւստրիական կառավարութեան՝ ծանուցանելով թէ ի Պուքրէշ կը յուսացուէր որ աւստրիական իշխանութիւնք թոյլ չպիտի տային Դանուբի չոգենաւային Վիէննական Ընկերութեան՝ զօրք և ռազմամթերք փոխադրել։ Ծանուցագիրը կը յարէ թէ ռումանական իշխանութիւնք հարկ եղած ոստիկանական հսկողութիւնն ի գործ պիտի դնեն Գետին վրայ։

ՎԻՏԻՆ

ՍԵՐՊԵՐՈՒՆ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒՄԸ

—ՎԻՏԻՆ, 22 Նոյ.

Վիտինի մէջ հետեւեալ զեկոյցն ստացուած է Սերպերէն. «Եթէ, 48 ժամ յետոյ, քաղաքն անձնատուր չլինի, պիտի ռմբակոծուի Սերպերէն։ Այս պայմանաժամ կը լրանայ վաղ առաւօտ։»

Զրոյց կը պտըտի թէ Պուլկարք գրաւած են զԲիրոդ։ Վիտին քաղաքն ոչ մէկ կողմէ յարձակում կրած է. սակայն անհանգստութիւնն յոյժ մեծ է։

—ԳԱԼԱՖԱԹ, 24 Նոյեմբեր.

Վիտինի ռմբակոծումն երէկ սկսաւ միջօրէի ժամ մէկին և տեւեց մինչեւ երեք ու կէս։ Աստ չգիտցուիր ձեռք բերուած արդիւնքը։ Թնդանօթաձգութիւնը Վիդպոլի կողմէն ալ լսելի եղաւ։

—ԳԱԼԱՖԱԹ, 24 Նոյեմբեր.

Թնդանօթաձգութիւնը վերսկսաւ ամբողջ գծին վրայ, Վիտինի աջ կողմ. կը տկարանայ Շմարտանի կողմն, այլ սաստ կը գործէ Վիդպոլի կողմը։ Երկուստեք թնդանօթի հարուածները լսելի կը լինին երկար անջրպետներով։

—ԳԱԼԱՖԱԹ, 24 Նոյեմբեր.

Թնդանօթաձգութիւնը կը մօտենայ. Վիդպոլի կողմէն եւս քան զեւս կը սաստկանայ։

—ՍՈՖԻԱ, 25 Նոյեմբեր.

Մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Վիտին կ'այրի։ Ամեն ոք սաստ միաձայնութեամբ կը դատէ Սերպիոյ այդ բարբարոս ընթացքը, տասնեւիններորդ դարուն մէջ։ Պուլկարք կ'երդնուն սոսկալի կերպիւ վրէժ լուծել Սերպերէն։

—ԳԱԼԱՖԱԹ, 25 Նոյեմբեր.

Թնդանօթաձգութիւնը գիշերն ողջոյն շարունակեց Վիտինի շուրջը։

Այս առաւօտ ժամը 6ին, Սերպք սկսան յարձակումն, կուռ խումբերով գալով Սմարտանէն և Գատարճըքէն։

Թնդանօթաձգութիւնն և հրացանաձգութիւնը բուռն կերպիւ շարունակեցին մինչեւ ժամ 9, յորում Պուլկարաց բերդերը միայն շարունակեցին կրակ ընել, մինչդեռ Սերպք սակաւ և հեռուէն կը պատասխանէին։

Կը կարծուի Սերպք յետս մղուած են։

(Ընթերցողք գիտեն թէ, Սլիվնիծայի պարտութեանց վրայ, Սերպք թողած են նաեւ Վիտինի պաշարումը։)

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԻՇԽԱՆԻՆ

Ահաւասիկ վաւերական պատճէն Պուլկարիոյ Իշխանին պատասխանոյն ի Ռումէլի կայս. Կոմիսէր մը ղրկելու առաջարկին.

Բանակէտ Սլիվնիծա, 22, Նոյմ.

«Ստացայ Ձեր Բարձրութեան (Մեծ-Եպարքոսին) երէկ առ իս ուղղած հեռագիրը։

«Համաձայնելով վերստին թէ պատերազմն հրատարակողն է Սերպիա, կը կրկնեմ թէ կայս. Կառավարութեան կը պատկանէր արգիլել թշնամւոյն ոտնձգութիւնն։ Իմ Ռումէլի մտնելուս միակ նպատակն էր արիւնհեղութեան առաջքն առնուլ, և ապահովել բարեկարգութիւնն։ Այս բանիս խառնուելու բնաւ իրաւունք չունէր Սերպիա, որ Օսմ. Տէրութեան հետ ո՛ և է կապ չունի։

«Սերպիա, հակառակ միջազգային օրինաց, բռնաբարած գոլով Իշխանապետութեան հողն՝ առանց ո՛ եւ է արգելքի գերիշխան Կառավարութեան կողմէ, կը յայտարարեմ թէ ինձ համար նուիրական պարտք մ'է երկիրը պաշտպանել, հաւատարիմ մնալով անոնց յիշատակին որք արդէն անկան մարտի դաշտին վրայ, և թէ իմ զինուորական պատիւս հակառակ է առաջարկել կամ ընդունիլ ո՛ և է Զինադադար՝ մինչեւ որ Սերպք բոլորովին ելնեն Պուլկարիայէն, և թէ հաշտութեան կնքումն ալ յանձն չեմ կրնար առնուլ մինչեւ որ թշնամւոյն հողին վրայ չգտնուիմ։ (*)

«Գալով այն կարծեաց թէ, Ռումէլիի մէջ իրաց նախկին վիճակին կատարեալ վերահաստատումէն առաջ Սերպիա ունկն չպիտի դնէ եղեր ո՛ և է ազդարարութեան, ես համամիտ չեմ այդ կարծեաց։

«Իսկ սերպ բանակին դուրս ելնելէն առաջ ի Փիլիպպէ կայսերական Կոմիսէր ղրկելու խորհրդոյ մասին, պարտ կը համարիմ յայտարարել թէ իմ Բանակիս գլուխը գտնուելով և բոլոր խնամքս երկրին ազատման նուիրած լինելով, կը նկատեմ թէ, արդի պարագայից մէջ, Կոմիսէրի մը առաքումը կրնայ վտանգել բարեկարգութիւնն ի Ռումէլի. ուստի, լաւ կը լինի յետաձգել զայն, մինչեւ որ խաղաղութիւնը կնքուի Սերպիոյ հետ։» ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Մէսսէժէ դ'Աթէն հետեւեալ կերպիւ կը համառօտէ Կրետէի հելլենական հիւպատոսին առթիւ Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ ծագած վէճն.

Անցեալ ամսուն վերջերը, կ'երեւի թէ Պոլսոյ ռուսական դեսպանատունը գրոյց տարածեց թէ Հանեայի հելլենական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Զիկոմալա Կրէտացիները կը դրդէր որ ապստամբին և խնդրեն Յունաստանի միանալ։

Առանց աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց(*), Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը նոյն պահուն խնդրեց հելլենական կառավարութենէն որ ետ կոչէ զՊ. Զիկոմալա։ Պ. Տէլիեանի անմիջապէս ետ կոչեց զհիւպատոսն, որ ցուցուց թէ ո՛չ միայն ոչինչ նիւթած էր Կրետէի մէջ հաստատեալ իրաց վիճակին դէմ, այլ իւր բոլոր ազդեցութիւնն ի գործ դրած էր՝ Փիլիպէի դէպքերուն յառաջ բերած գրգռութիւնն հանդարտելու համար։ Հետեւաբար Պ. Տէլիեանի չուզեց գոհացում տալ Օսմ. կառավարութեան խնդրանաց։

Այն ատեն է որ հելլենական կառավարութիւնը ծանուցագրով մը իմացուց թէ Կրետէի կուսակալ Սավա փաշա հրաման ստացած էր խզել ամեն յարաբերութիւն Պ. Զիկոմալայի հետ, և այս վերջնոյս ու իւր կառավարութեան միջեւ հեռագրական ո և է յարաբերութիւն արգելուլ։

Ի պատասխանի այս ծանուցագրոյ, Պ. Տէլիեանի յոյժ չափաւոր լեզուաւ դիտել տուաւ Բ. Դրան թէ ամենադոյզն նշան մը ցոյց տրուած չէր ընդդէմ Պ. Զիկոմալայի և թէ ընդհակառակն հելլենական կառավարութեան անոր նկատմամբ ըրած լուրջ քննութիւնն հաստատած էր թէ այդ հիւպատոս նպաստած էր հանդարտութեան պահպանման ի Կրետէ։

Ուստի Պ. Տէլիեանի դարձեալ մերժեց անսալ Բ. Դրան խնդրանաց և զեկոյց թէ, եթէ նորանոր դրդմանց առիթ տրուի, հելլենական կառավարութիւնն ետ պիտի առնու Յունաստանի օսմանեան քանի մը հիւպատոսաց արտօնագրերն, հակառակ իւր անկեղծ փափաքին՝ խաղաղական և բարեկամական յարաբերութիւններ մշակելու Թուրքիոյ հետ։

Գիտեն ընթերցողք, թէ այս խնդիր որ թէ՛ աստ եւ թէ՛ յԵւրոպա պահ մը հոգ պատճառած էր, կարգադրման ճամբու մէջ է արդէն։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Ռուսիոյ վաճառականութեան և տուրքագործութեան պաշտօնաթերթը վերջերս հրատարակած է գրքոյկ մը բաւական հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններով ռուսական վաճառականութեան և անկէ ստացուած մաքսային տուրքի ընդհանուր քանակութեան վրայ. Ամենէն չատ մաքս կը վճարէ Բեդրսպուրկի նահանգն. այսպէս օրինակի համար ներկայ տարւոյ մէջ յիշեալ նահանգ 2,108,946 ռուբլի մաքսային տուրք վճարած է։ [illegible] ծովային քաղաքներէն առաջին տեղը գրաւողն են Օտեսա և Քերսոնի նահանգներն որ պետական գանձուն 630,499 ռուբլի եկամուտ բերած են, ապա կու գայ Քիեվի նահանգն 597,610 ռուբլի։ Իրենց առեւտրական շրջանով միջին տեղ կը գրաւեն Սամարայի, Կազանի, Սարատովի, Փոլթավայի, Ստաւրապոլի, Խրիմի և Պոդոլի նահանգներն. վաճառականութեան կողմէ ամենէն աղքատ նահանգներն են Արխանգել և Օլոնէցկի։ Վաճառականութենէ միայն Ռուսիոյ կայսրութիւնն ընդամենն 20,663,869 ռուբլի մաքսային տուրք արդիւնք ունեցած է ներկայ տարւոյ մէջ։

—Թիֆլիսէ կը հեռագրեն Բեդրսպուրկի լրագրաց թէ Նաֆթէ Աճքուրէնէ կը ծանուցանէ որ անդրկասպեան երկաթուղին պաշտօնապէս բացուած է մինչեւ Պուհարէն կայարանն որ 80 վերստ հեռի կը գտնուի Ասխապատէն. Նոյեմբերի վերջին տեղի պիտի ունենայ ամբողջ գծի բացումն։

—Ռուսքիյ Կուրիէր Նոյեմբեր 3ի խմբագրական յօդուածին մէջ կ'ըսէ. Սերպօ-պուլկարական պատերազմը Միլան Թագաւորի եւ Աղեքսանդր Իշխանի անձնական շահերու արդիւնք են եւ ո՛չ թէ հետեւանք ատելութեան ընդ մէջ սերպ եւ պուլկար ժողովրդոց։

Պուլկար ազգն այնչափ միամիտ չէ որ չհասկնայ թէ ո՛րպիսի տխուր եւ անխոհեմ ձեռնարկութեանց զոհ եղած է, ձեռնարկութեանց՝ որոց նպատակն է գոհացում տալ մի քանի ներքաղմիտներու (էնթրիկան) անձնական փառասիրութեան. պուլկար ժողովուրդը պարտի թոթափել իւր վրայէն այս ամօթալի դերը։ Միւս կողմանէ Աղեքսանդր Իշխանին պատիւ չբերեր այսպիսի վարմունք որով նա չարաչար կը գործածէ այն վստահութիւն զոր պուլկար ժողովուրդը կը տածէ իւր նկատմամբ։ Աղեքսանդր Իշխանը խաբեց պուլկարները Միութեան գործի մէջ եւ զէն ի ձեռին Թուրքի դէմ ելաւ. իսկ այժմ ամօթալի պարտութենէ մը վերջ, հակառակ ժողովրդեան կամաց պատերազմ կը մղէ նորա եղբայրակից-սլաւեաններուն դէմ։ Պուլկարք պէտք է գիտնան թէ Աղեքսանդր Իշխան և իւր Նախարարներն որք մերժուած են Ռուսիոյ Կայսրէն, նման Միլան Թագաւորի կը փորձեն փնտռել իրենց փրկութիւնը պատերազմի մէջ, որպէս ծայրագոյն միջոց, և այս պատճառաւ թէ՛ Պուլկարք և թէ Սերպք պէտք չէ որ իրենց բաղդն իրենց պետերու կամայականութեան խաղալիք ընեն, եւ առաւել նորա համար որ Աղեքսանդր Իշխան ծնունդով Գերման է և Միլան Թագաւորն ալ թէեւ Գերման չէ, սակայն սլաւականութեան ոխերիմ թշնամի է։

Արդ երբ սլաւական գլխաց ղեկավարները Գերմանացիք և Մաճառներն են, պիտի խղճահարի՞ն տեսնելով սլաւականութեան արեան հոսումը դէպի պէտս։

—Նոյեմբեր 14ին Բեդրսպուրկի անգլիական նորընտիր դեսպան Սըր Մորիէր ներկայացաւ Ցարին և իւր վկայագրերը մատոյց Ն. Վեհափառութեան։

—Ռուսքիյ Կուրիէր կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ տարւոյ օգոստոս 16ին Կ. Պոլսոյ մէջ Յունաց բանասիրական ընկերութիւնն քննիչ պիտի կազմէ և թէ Մոսկուայի հնագիտական ընկերութեան անդամք հրաւիրուած են ներկայ գտնուելու։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վեհ. Տ. Տ. Մակար Կաթողիկոսի օծման մասին մինչեւ երէկ իրիկուն ո և է հեռագիր հասած չէր ի Պատրիարքարան։ Նմանապէս Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ այս առթիւ ուղղեալ հեռագիրն ևս ցարդ անպատասխանի մնացած է։

[illegible] մասնաւոր թղթակցին հեռագրաւ է միայն որ օծման մասին տեղեկութիւն ստացուած է ի Պոլիս։ Յայտնի է թէ Էջմիածնայ մէջ մեծ փութաջանութիւն չկրեր չուտով հեռագրել ի Պոլիս կաթողիկոսական ընտրութիւն, կաթողիկոսական վաւերացում, կաթողիկոսական օծում. այնպէս որ [illegible] հեռագրերն են միայն որ դարման կը տանին այս մասին տիրած թերութեան։

Երեւանէն մեզ գրուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Վեհ. Մակար Կաթողիկոսին Թիֆլիսէն յԷջմիածին ուղեւորութեան ծախքն որոշուած էր 20,000 ռուբլի, հարկ եղած վայելչութեամբ և շքով կատարելու համար Վեհ. Հայրապետին ուղեւորութիւնը։

Ամեն. Խրիմեան Ս. Հայրիկի յանձնարարութեամբ, Միացեալ Ընկերութիւնք յանձն առած են Բաղէշի Խնդրակատար Ս. Աստուածածնայ վանուց մէջ բացուած դպրոցին տարեկան բոլոր դասագրքերն հոգալ և արդէն ղրկած են առաջին տարւոյ դասագրքերն։

Նոյնպէս Միացեալ Ընկերութիւնք իրենց հովանաւորութեան ներքեւ առած են Սեբաստիոյ Աղիզիէ գիւղի վարժարանը, պայմանաւ որ անոր տարեկան դասագրքերն հոգան։

Հրատարակեցաւ Գիտական Շաբաթաթերթի Նոյեմբերի թիւն, հետեւեալ պարունակութեամբ. Ցրտութիւն (Խմբագրական).—Մըթնոլորտ (Խմբագրական).—Բժշկական Գիտութիւնք (Տօքթ. Ռ. Ռուլէնսոն).—Մեռելոց գիւղերն (Ա.)—Երաժշտութիւն (Պ. Էմիրզեան).—Ազգ և Շնորհակալութիւն.—Գիտական մանրալուրեր։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԸՆԴ ՄԷՋ ՍԵՐՊԻՈՅ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ

Այս առաւօտեան Թուրք լրագիրք զրոյց մը կը յիշեն թէ Պուլկարք սերպիական սահմանագլուխն անցած և 12 թնդանօթ առնլով գրաւած են զԶայչար։

Աղեքսանդր իշխանին քով Գերմանացի զինուորական սպայք կը գտնուին, որոցմէ մին ալ իւր եղբայրն է կ'ըսուի։

Երէկուան Մէսսէժէր լուր մը կը յիշատակէ, առանց ստուգութիւնն երաշխաւորելու, թէ Միլան Թագաւորն հրաժարական տուած է։

Սերպիոյ Նախարարապետ Պ. Կարաշանինի կողմէ Կ. Պոլսոյ սերպիական դեսպան Պ. Կրուիչի ուղղեալ հեռագիր մը կը հաստատէ Հավասի երէկուան հեռագիրը թէ մեծ Տէրութեանց հաւաքական ծանուցագրոյն վրայ, Միլան Թագաւորը հրամայեր է իւր բանակին՝ թշնամութիւնները դադրեցնել։ Պաշտօնական հեռագիրը կը յարէ թէ Միլան Թագաւորին այս հրամանն հաղորդուեր է նաեւ պուլկարական բանակին հրամանատարաց։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ

Դեսպանախորհրդոյ չորեքշաբթի աւուր նստին մէջ, անգլիական դեսպան Սըր Ուիլիէմ Հուայթ իւր պաշտօնակցաց հաղորդեր է այն նորագոյն հրահանգներ զորս առաւօտուն ինք ստացած էր իւր կառավարութենէն։ Այս հրահանգներ մեծապէս կը տարբերէին Դեսպանախորհրդոյ մէջ մինչեւ ցարդ ընդունուած հիմունքէն, և գլխովին հակառակ էին երեք Կայսրութեանց տեսութեանց, այնպէս որ վիճաբանութիւնք բոլորովին նոր ուղղութիւն մ'ստացեր են։

Անգլիական պատուիրակին առաջարկութեանց վրայ, բաւական բուռն վիճաբանութիւն մը բացուեր է, յորում գերմանական, աւստրիական և ռուսական դեսպանք յայտարարեր են թէ իրենց աշխատութիւնները կարենալ շարունակելու համար, պարտին նոր հրահանգներ խնդրել իրենց կառավարութեանց։ Այս յայտարարութեանց վրայ, Նախագահ Սայիտ փաշա ատեանը փակեր է, յաջորդ նիստը թողլով այս շաբաթ աւուր։

Ցաւալի է նկատել որ, կ'ըսէ Էօթրէօ, Դեսպանախորհուրդն ինն նիստերէ յետոյ, քայլ մ'իսկ առած չէ իւր աշխատութեանց մէջ, որով կարելի չէ յաջող արդիւնք մ'սպասել ի վերջոյ։ Մինչեւ իսկ զրոյց ելաւ թէ կարելի է որ Դեսպանախորհուրդը լուծուի, եթէ վաղուան նիստը հակառակ արդիւնք տայ։

Թարիք կ'ըսէ թէ, եթէ Պուլկարիոյ Իշխանը զինադադարի չհաւանի, Տէրութիւնք խիստ ծանուցագիր մը պիտի ուղղեն նմա։

Քաղաքական ակմբոց մէջ զրոյց կը չրջի թէ Պետական Խորհրդոյ անդամ Ֆէրիտ պէյ ո՛չ թէ Արեւելեան Ռումէլի պիտի երթայ օսմանեան պատուիրակութեան առաքումէն առաջ քննութիւն մը կատարելու պաշտօնով, այլ ուղղակի Սոֆիա պիտի երթայ Աղեքսանդր Իշխանին քով կարեւոր պաշտօն մը կատարելու համար։

Կը յիշուի թէ ասկից առաջ Աղեքսանդր Իշխանն՝ պուլկարական նոր պատուանշան մը հաստատելու համար արտօնութիւն խնդրած էր Բ. Դռնէն, բայց մերժողական պատասխան ստացած էր։ Իշխանն առանց նկատողութեան առնլոյ Բ. Դրան մերժումն, այդ պատուանշաններէն նուիրած էր վարձատրութեան արժանի անձանց, ընդ որս և ռուսասպայից, որք վերջերս ետ ղրկած են զայն։

Կայս. Պալատան ընդհանուր քարտուղար Սիւրէյյա պէյ երէկ Բ. Դուռն երթալով Վեհ. Սուլթանին ինչ ինչ հրամաններն հաղորդեց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, յետ որոյ Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա և խորհրդական Վսեմ. Տաւէան էֆէնտի Մեծ-Եպարքոսին քով հրաւիրուելով, մասնաւոր խորհրդակցութիւն մ'ունեցան։

Սպարապետ Բարձր. Ալի Սայիպ փաշա երէկ Նախարարաց խորհրդոյ նստին միջոցին Կայս. Պալատը գնաց։

Սերպիական դեսպանն երէկ Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և խորհրդական Վսեմ. Տաւէան էֆէնտիի հետ։

Նախարարաց Խորհուրդն երէկ դարձեալ նիստ ըրաւ. խորհրդակցութիւնք տեւեցին մինչեւ գիշերուան ժամը $2\frac{1}{2}$։

Վսեմ. Ճէվտէթ փաշա երէկ Բ. Դուռն երթալով երկարօրէն տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա երէկ իւր ներկայութեան հրաւիրելով մայրաքաղաքիս պուլկարական գործակատարն, երկարօրէն տեսակցեցաւ անոր հետ։

Յունաց Պատրիարքարանի Սինոդն և Խառն Ժողովք նախընթաց օրը համագումար նիստ մ'ընելով Նախագահութեամբ Ամեն. Տ. Յովակիմ Դ. Պատրիարքի, որոշեցին հանգանակութեան ձեռնարկել ի նպաստ կայս. բանակաց, և այս առթիւ յանձնաժողով մը կազմեցին որոյ անդամք են Հրակլիի մետրապոլիտ, Սիրոզի մետրապոլիտ, Սամոսի նախկին կառավարիչ Բօսթաքի Թօթիատի պէյ, Տօքթէօր Քսէնոֆոն Զօգրաֆոս և Նիքօլաքի Փաքքարի պէյ։ Ժողովականք, դեռ չցրուած, բաւական գումար մը հանգանակեր են իրենց մէջ։

Արդարութեան և Կրօնից Նախարարի խորհրդական Վսեմ. Վահան էֆէնտիի ամուսինը, Ազնուաշուք Տիկին Նազիկ Վահանեան, 450 զոյգ բուրդէ գուլպայ նուիրած է կայսերական բանակին։

Երէկ ծանուցինք թէ Կայս. Կառավարութեան և Պ. Հիրշի միջեւ փոխառութեան պայմանագիր մը կնքուելով Վեհ. Սուլթանին մատուցուած է. սակայն այս աւուր Թարիք կ'ըսէ թէ այդ պայմանագիր դեռ ստորագրուած չէ, ըստ որում Պ. Հիրշի փոխանորդք յայտնած են թէ երեք կէտերու վրայ նոր պահանջք պիտի խնդրեն Պ. Հիրշէն։ Փոխանորդք, Նախարարաց խորհրդոյ երէկի նստին ներկայանալով, երկարօրէն խորհրդակցեցան և պայմանագրութեան վրայ վերջնական կերպով կարծեաց փոխանակութիւն մը ընելէ յետոյ, որոշեցին յառաջիկայ չաբաթ օր ստորագրել զայն։ Փոխանորդք իրենց այս որոշումն հեռագրաւ հաղորդեցին Պ. Հիրշի։

Կայս. կառավարութիւնն օսմանեան երկու մեծ նաւեր ընկղմել տուաւ Բրեվէզայի նաւահանգստին բերանը, որպէս զի օտար մարտանաւուց մուտքն անհնար լինի։

Այս իրողութեան վրայ Յունաստանի Նախարարապետ Պ. Տէլիեանի ծանուցագիր մ'ուղղելով Աթէնքի օսմանեան դեսպանատան, Բ. Դրան ուշադրութիւնն հրաւիրեց սա պարագային վրայ թէ Բրեվէզայի նաւահանգստին հարաւային եզերքը կը պատկանի Յունաստանի, որոյ նաւերը միեւնոյն իրաւունքն ունին յիշեալ նաւահանգստին մէջ ինչ որ ունին օսմանեան նաւերն։

Տակաւին յայտնի չէ թէ ինչ ելք ունեցած է այս միջադէպ։

(*). Քարտէսներու վրայ, Բիրոդ նշանակուած է նաեւ «Շէհիրքէօյ», և Սլիվնիծա՝ «Չալքալը», ըստ նմանութեան այն յայտ անձուկ նեղցին, ուր Սերպերուն յառաջխաղացութեան հետ բոլոր յոյսերն ալ փշրեցան։ (Ծ. Խ.)

(*). Այս աւուր լրոց նայելով, Պուլկարք գրաւեր են զՉայչար, կարեւոր քաղաք Սերպիոյ, Պուլկարական սահմանաց մօտ։ Ծ. Խ.